

Danske Museer

www.danskemuseer.com • årgang 28 • nr. 4 • december 2015

3	Leder <i>Line Hjorth Christensen</i>
6	En galease i Boulogneskoven <i>Søren Kjørup</i>
9	Sea War Museum i Thyborøn <i>Eskild Bjerre Laursen</i>
11	Icom set indefra <i>Merete Ipsen</i>
14	Skandinavisk Museumsforbund fylder 100 år <i>Inge Adriansen</i>
18	Samlinger på kulturhistoriske museer og arkiver <i>Janne Laursen</i>
20	BIMUS – når museum og bibliotek vil mere end blot samarbejde <i>Iben Bækkelund Jagd og Peter Høybye</i>
23	Uddannelsesrum – pædagoguddannelsen og museerne <i>Anna Back Larsen, Tine Seligmann, Trine Hyllested</i>
25	Spot On! Engelske plakater fra mellemkrigsårene <i>Erik Meistrup</i>
29	Perspective – nyt digitalt kunstdidsskrift <i>Miriam Watts, Pernille Nissen Feldt, Peter Nørgaard Larsen</i>
31	STAY – når samtidskunsten flytter i fængsel <i>Julie Horne Møller</i>
33	Nye bøger
39	Udstillinger

Omslag: 'En sommerdag', 1927.
Vises på udstillingen Gerda Wegener - en fortælling om kærlighed mellem maler og muse.
Arken Museum for Moderne Kunst, Ishøj, København. Til 16.2.2016.

Vejledning til forfatteren

Alle er velkomne til at indsende artikelforslag til Danske Museer. I forslaget formuleres kort artiklens emne, problemstilling og formål. Illustrationsmaterialet, artiklens omfang og deadline aftales efterfølgende med redaktøren. Billeder sendes i en opløsning på mindst 300 dpi i 100% og nummereres jf. billedteksterne; anfør venligst fotografens navn eller ophavsret. I øvrigt henvises til tidsskriftets hjemmeside: www.danskemuseer.com

DANSKE MUSEER er et tidsskrift om museernes egenart og deres aktuelle arbejdsvilkår. Danske Museer giver et bredt indblik i museumsfaglige emner og har til formål at debattere, reflektere og skabe forståelse for museets mangfoldighed og relationer til det øvrige samfund, kulturliv, politik, uddannelse, undervisning og videnskab. Artikler i Danske Museer spænder fra kritisk kommentar, polemik og debat til analyse og argumenteret oplysning om de aktiviteter, som til dagligt finder sted i eller udgår

fra museerne – med bidrag fra museernes bestyrelser, ansatte, ledelse og andre med faglig interesse for museer og museernes arbejde. Danske Museer er et pointgivende tidsskrift, som udgives 4 gange årligt af den Erhvervsdrivende Fond Museumstjenesten med støtte fra Kulturstyrelsen. Artikler og billeder i Danske Museer må ikke benyttes kommercielt eller til netudgivelser uden udgiverens, Museumstjenestens tilladelse. Pdf af artikler kan bestilles hos udgiveren og koster kr. 750,- pr. stk.

Danske Museer udgives af Museumstjenesten, Sjørupvej 1, Lynggård, 8800 Viborg. Tlf. 86 66 76 66

Redaktion

Line Hjorth Christensen
Ansvarshavende redaktør (artikelstof)
Ida Bennicke
Webredaktør (korte meddelelser om udstillinger og publikationer)

Layout

Elsie Kierstein

Redaktionens adresser

Line Hjorth Christensen
Engbakken 7
2830 Virum
Tlf. 35 38 07 31
e-mail: lhc@danskemuseer.com

Ida Bennicke
Haraldsbergvej 110
4000 Roskilde
e-mail: ida@danskemuseer.com

Redaktionskomité

Jacob Thage
Museum Jørn

Jørgen Smidt-Jensen
Museum Østjylland

Anne-Louise Sommer
Designmuseum Danmark

Allan Risbo
Museumstjenesten

Ekspedition

Museumstjenesten
Sjørupvej 1,
Lynggård, 8800 Viborg
Tlf. 86 66 76 66
www.danskemuseer.com

Annoncer

Rosendahls Mediaservice
Peter Brandt
e-mail: pb@rosendahls.dk
Tlf. 76 10 11 36

Abonnementspris

Kr. 260,- årligt

NR. 4/15

Frist for aflevering af stof til

nye bøger, udstillinger og meddelelser:
2016 1: 22.1., 2: 23.3.,

Aflevering af stof til artikler aftales med Line Hjorth Christensen.

Vejledning til forfatteren

Se også www.danskemuseer.com

Produktion

Rosendahls a/s
e-mail: rosendahls@rosendahls.dk

ISSN 2246-5081

Lige for loven?

Af Line Hjorth
Christensen

De nedskæringer, der med næste års finanslov rammer museerne, er foretaget ud fra devisen: Alle er lige for loven, ingen statslige institutioner, heller ikke kulturens, går fri. I farten kunne det lyde demokratisk og fællesskabsagtigt, 'løfte i flok' osv.; forudsat altså, at demokrati stadig har noget med fællesskab at gøre, man har sin tvivl. For mon ikke det bliver så som så med fællesskabet, når 2+2+2+2 procents reduktionen begynder at manifestere sig som manglende kroner og ører i budgetterne; ikke mindst fordi kulturinstitutionerne i praksis fungerer på vidt forskellige præmisser og har vidt forskellige opgaver at varetage, som besparelser, såfremt de skulle 'fordeles' (læs: ramme) lige, burde tage hensyn til?

Regeringens grønthøstermetode buldrer til gengæld gennem museums- og kulturlandskabet uden at prioritere eller skele til, at museerne er kulturarvsbevarende i en udpræget fysisk materiel betydning af ordet. Museer er forgængelighedens institutioner, hvis ene kerneopgave er at søge forfaldet udsat på ubestemt tid. Museernes genstande og samlinger kan ikke vente på en ny regering og en måske, engang ud i fremtiden, gunstigere finanslov. De forvitrer, ruste, smuldrer for til sidst at forsvinde. Eller de dør hen i magasinmørket, fordi der ikke er midler til at formidle.

Digitalisering har tidligere været politikere og kulturministres kaninen-op-af-hatten-svar på, hvordan kulturarven effektivt lader sig bevare for

evigheden og gøres tilgængelig og aktiv for den brede befolkning. Men også her trænger virkeligheden sig på: Tiden har for længst vist, at digitalisering er arbejdskrævende, kompleks, teknisk problembelagt og på alle måder en omkostnings-tung opgave at løfte for de fleste kulturinstitutioner. At digitalisering stadig nævnes som en løsen og måde at 'effektivisere kulturarv' på må bunde i uvidenhed om tingenes sande tilstand. Som det har været gengivet i mange medier frem imod og efter finanslovens vedtagelse vil besparelserne selvfølgelig ramme museernes kerneaktiviteter. Udbud reduceres, udstillinger aflyses, og aktiviteter rettet mod forskellige publikumsgrupper, som det kræver ekstrainsatser at nå, må se sig forbi-gået. Den tilgængelighed, der til enhver tid bør være pejlemærket i museernes arbejde, svækkes. Så meget for fællesskabet.

I et af verdens rigeste lande og mest veletablerede demokratier har man valgt at nedprioritere kulturen, herunder museerne, som rammes særligt hårdt. Med manøvren rammes derfor også det kollektive formål, museernes arbejde til enhver tid bør være styret af. Det er fattigt og sølle, visionsløst. Vi burde kunne gøre det bedre.

Godt nytår.

FAABORG FLYTTEFORRETNING JUST JUSTESEN

Kunsttransport

Personlig interesse og
professionelt arrangement

Tlf. 62 61 11 66

Chr. d. IXs Vej 13 · 5600 Faaborg
info@just-justesen.dk · www.just-justesen.dk

Vi kører med kunst og antikviteter

Og vi hjælper bl.a. også med:

Pakning og emballering

Opbevaring og lagerhotel

Og vi er **virkelig** gode til det!

JH Transport

Transport med personlighed

4373 5555

jh@43735555.dk

www.43735555.dk

AV·HUSET^{A/S}

Det handler om kommunikation

AV-Huset har været med til at løse de mest spektakulære audio-visuelle løsninger på en lang række museer, udstillinger og oplevelsescentre over hele Danmark. For dig handler det om at give dine gæster en komplet oplevelse - for os handler det om at levere en komplet løsning!

» Rådgivning » Salg » Installation » Reparation » Udlejning » Service

NÆSTVED TLF +45 5577 4030 · ODENSE TLF +45 6612 2730 · WWW.AV-HUSET.DK

National og international kunsttransport

Små og store klimastyrede kunsttransportbiler
Søfragt, luftfragt og landevejstransport
Fremstilling af transport- og klimakasser
Team af specialiserede medarbejdere

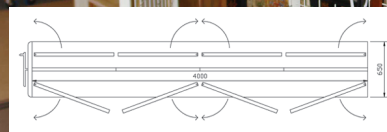
DHL Fine Art A/S
Kirstinehøj 42

DK-2770 Kastrup +45-70255100 www.dhl.dk/fineart

Gallerireol med netdører

Effektiv opbevaring med op til 400 m²
ophængsplads på blot 50 m² gulvareal.

SCAN-FLEX
Indretning med omtanke

Højvangsvej 11 • DK-4340 Tølløse
Tlf. 59 18 63 63 • Fax 59 18 66 14
info@scan-flex.dk • www.scan-flex.dk

Nyt lys sund økonomi !

**HØJAGER
BELYSNING**

5628 8000

www.hojagerbelysning.dk

-udskift de gamle og uøkonomiske lyskilder med nye, f.eks. LED eller CDM - lyskilder de opfylder kravet til skånsom og rigtig belysning i udstillingslokaler, med god farvegengivelsen og minimal UV / IR stråling.

Få et uforpligtende og gratis konsulentbesøg, ring 5628 8000

UDSTILLING GRAFIK INDRETNING

WWW.KVORNING.DK · KVORNING@KVORNING.DK · T +45 3393 9353 · NJALSGADE 21E, 3.SAL · 2300 KØBENHAVN S

**KVORNINGDESIGN
KOMMUNIKATION**

FOTOS FRA FÆNGSELSMUSEET I HORSENS

En galease i Boulogneskoven

Galeasen i Boulogneskoven er så stor og indeklemmt at den almindelige besøgende ikke uden videre kan tage den ind i ét blik. Her må fotografen Iwan Baan vist have været oppe i en helikopter (© Fondation Louis Vuitton; jeg takker Stiftelsen for tilladelse til at bruge billedet).

Af Søren Kjørup, professor

Man skaber næppe et interessant museum bare ved at købe en masse dyr international samtidskunst og udstille den i et spektakulært bygningsværk af Frank Gehry. Særlig ikke hvis hovedformålet er at brande et firma, der producerer luksusartikler.

Et imponerende skue: Fra en slags miniature havnebassin, syv meter under gadeniveau, for enden af en bred og brusende vandtrappe, hæver sig op over omgivelsernes trækroner hvad der tager sig ud som en mægtig galease for fulde sejl! Og under de 12 kæmpemæssige kurvede skærme – tilsammen 13.500 m² glas holdt oppe af et enormt gitterværk i træ og stål – skjuler sig et bygningsværk af sale, terrasser og trapper: Vi er i Fondation Louis Vuitton, Paris' nye stiftelse for moderne kunst og kultur, åbnet i oktober 2014 på randen af Boulogneskoven og af byens 150 år gamle forlystelsespark Jardin d'Acclimatation.

Som navnet mere end antyder, er dette seneste tilskud til Paris' umådelige museumsflora ikke endnu et statsligt monument over en præsident – som Giscard d'Estaings Musée d'Orsay (1986) eller Jacques Chiracs Musée du Quai Branly (2006) – men en privat stiftelse. Den er til gengæld skabt af en af de velhavere den foregående præsident, Nicolas Sarkozy, gerne omgiver sig med: Bernard Arnault er Frankrigs rigeste mand, på én gang hovedaktionær, bestyrelsesformand og direktør for LVMH (Louis Vuitton Moët Hennessy), et konglomerat af producen-

ter ikke blot af luksuriøse lædervarer, champagne og cognac, men også af mode, kosmetik, parfume, ure og smykker fra dusinvis af verdenskendte luksusbrands som Dior, Marc Jacobs, Givenchy, Guerlain og Bulgari. Kun én fransk borger er rigere end Arnault, nemlig den nu 93-årige kvindelige hovedaktionær Liliane Bettencourt i det konkurrerende kosmetik-imperium L'Oréal.

Bygningen som hovedattraktion

På Stiftelsens hjemmeside finder man straks Arnaults formulering af formålet med hele projektet: "Vi ønskede at skænke Paris et egenartet sted for kunst og kultur og at vise både dristighed og engagement ved at betro Frank Gehry skabelsen af en ikonisk bygning for det 21. århundrede." Det er påfaldende hvordan stedet og især bygningen her står i fokus, og at det skulle være særlig dristigt at vælge denne nu 86-årige, Los Angeles-baserede og umådeligt produktive canadiske arkitekt, kan nok diskuteres. Mon ikke valget slet og ret udsprang af et håb om at få skabt samme opmærksom-

hed omkring Vuitton-navnet som Gehrys Guggenheim-museum i Bilbao (1997) har skabt om denne by?

I Boulogneskoven har Gehry imidlertid kunnet bevare sit varemærke med de "organiske" former i det ydre og så alligevel skabe et indre hvor selve udstillingssalene undgår Bilbao-museets problematiske rumlige særheder. Bygningen under sejlene består hovedsageligt af rektangulære rum med lodrette vægge: tilsammen 7.000 m² publikumsareal (altså mindre end de 11.000 m² i Bilbao) som ud over centralhallen er fordelt på 11 større og mindre sale til udstillinger og performances og en koncert- og foredragssal med plads til mellem 360 og 1000 personer. Men selv om de enkelte sale har klassiske proportioner, er bygningens helhed ganske forvirrende og næppe vellykket.

En labyrint i tre dimensioner

Man kommer ind i et uformeligt, på midten to etager højt centralområde med skrånende glasvægge ud mod omgivelserne. Her er informationsskranke, en lille, godt skjult garderobe, en beskedent udseende, men forholdsvis eksklusiv restaurant og en butik med alt fra souvenir-dimser over diverse publikationer til Vuitton-accessoires som f.eks. den også Gehry-designede, forvredne "box bag" til omkring 30.000 danske kroner. Har man først fundet garderoben, kan man der bagved nogle bygningselementer også finde ud på en lille balkon i det store auditorium som, også med glasvægge, strækker sig ned til underetagen. Her lagde Stiftelsen ud drastisk – men også ret

forudsigeligt – med en åbningskoncert med klavervirtuosen Lang Lang, mere overraskende efterfulgt af en hel uge med den tyske elektroniske musikgruppe Kraftwerk, men siden har der været mere fredeligt.

Det tager sig godt ud at man satser på unge musikere og på mesterklasser, men mere end et par dage hver eller hver anden måned bliver det ikke til; hele koncertprogrammet er i virkeligheden ganske tyndt med gennemsnitligt ikke meget mere end en koncert om måneden. Og der hældes godt med fransk vand ud af ørerne ved de par snakkeafter man foreløbig har haft med kunstnere og filosoffer. Alt i alt er der mere prangende udvendighed end substans i denne side af Stiftelsens tilbud.

Udstillingssale møder man både oppe og nede, men salene er noget utraditionelt organiseret uden invitation til de besøgende om at følge bestemte forløb af nogen som helst art. En mindre særudstilling i åbningsmånederne om museets arkitektoniske tilblivelse var ganske afslørende: Den indre bygningsstruktur er slet og ret skabt ved at Gehry har puslet med en samling løse klodser af forskellig størrelse – de senere udstillingssale – og prøvet at anbringe dem i skæve formationer over og ved siden af hinanden; til sidst har han så ladet den valgte uregelmæssige grundform stivne og opføre i fuld størrelse i hvid beton.

De fleste besøgende virrer vel frit rundt efter indfaldsmetoden. Det kan være fornøjeligt nok, men det efterlader uvægerligt en frustrerende fornemmelse af

at der er noget man ikke fik set et eller andet sted i den tredimensionale labyrint (og det skal nok være korrekt). Samtidig mærkes det tydeligt at passagerne mellem salene bare er nogle kvadratmetre som blev til overs da Gehry havde anbragt sine byggeklodser, for disse gange virker tilfældige og til dels ubehageligt snævre, og de er ikke ligefrem velegnede til publikumsstrømme i flere retninger.

Selvfølger man en oversigtsplan over bygningen, og den viser jo i princippet etage for etage hvor de forskellige sale befinder sig, og hvilke kunstnere der er udstillet hvor. Desværre får planen bare ikke rigtigt gjort rede for trapperne mellem de forskellige etager (og kun delvis for elevatorerne), så også med planen i hånden er man stort set fortabt.

Og for lige at få en vigtig detalje med: Bygningen er underforsynet med toiletter (der er f.eks. ingen på centralniveauet og ingen på de to øverste etager), og dem der er, er ikke lette at finde – bl.a. fordi man praktisk talt bruger samme ikon for elevatorer og toiletter!

International kunst i halvtomme sale

Chefkuratoren Suzanne Pagé (hentet fra byen Paris' museum for moderne kunst i Palais de Tokyo) har tydeligt nok tænkt Stiftelsen som et dynamisk udstillingssted hvor også Stiftelsens egen samling sættes i bevægelse snarere end låses fast i en basisudstilling. I hvert fald lagde hun ud med ikke blot én, men en hel lille serie ret kortvarige åbningsudstillinger (suppleret med mindre særudstillinger) hvor forskelligt profilerede udvalg af Stiftelsens egne værker blev præsenteret, suppleret med nogle fra Arnaults egen private samling. I øvrigt er det også Arnault selv som har stået for Stiftelsens køb siden de startede for en halv snes år siden, og sidst er samlingen blevet suppleret med en del værker han specifikt har købt ind eller direkte bestilt, som installationer eller arkitektoniske elementer til den nye bygning, f.eks. en lysende søjlerække af Olavur Eliasson nede ved havnebassinet. Stort set alle de værker Arnault har fået fat på til Stiftelsen eller sig selv, er af franske og/eller internationale kunstnere fra de seneste ca. 50 år, bl.a. disse til dels spektakulære og i hvert fald hundedyre navne som i dag ligesom skal være repræsenteret på museer for samtidskunst: Boltanski, Buren, Dean, Kelly, Paik, Polke, Richter, Tillmans ... – men, overraskende nok, alligevel ikke de allerdyreste og aller-mest flashy som Hirst og Koons. Men det er ikke savnet af hajer i formal-

De gule søjler nedenfor vandtrappen er en del af Olavur Eliassons bestillingsværk Inside the Horizon (2014): I alt 43 trekantede søjler, to sider med spejle og den tredje i lysende gult glas, ledsaget af en lydskulptur som Eliasson selv har skabt sammen med perkussionisten Samuli Kosminen.

Den noget diffuse entréhal med informationsskranker og åbning ind til souvenirbutik og boghandel. Gad vidst hvor mange der overhovedet får øje på Isa Genzken's 8,5 meter høje *Rose II* (2007).

Nogle af terrasserne bruges også som udstillingsområder, her med Adrian Villar Rojas' stedsspecifikke bestillingsværk *Where the Slaves Live* (2014) i alskens organiske og inorganiske, fundne materialer.

Rummet mellem sejlene og den indre bygning er ikke blot fyldt med bærebjælker og trapper, men også med terrasser, fx med udsigt mod bydelen La Défense.

Hvordan gøre kunsten vedkommende i så store og tomme sale? Værket ude på gulvet er Isa Genzken's *To strygebrætter* (2008; farveklatten er nogle kunstige blomster), og både de store og de små billeder på væggen til venstre er af fotografen Wolfgang Tillmans.

dehyd eller Michael Jackson i porcelæn der gør at præsentationerne af samlingen virker noget tamme, og heller ikke nødvendigvis at Arnault måske er kommet lidt sent i gang med tegnebogen åben, således at mange ellers udmærkede værker kommer til at virke som anden sortering. Problemet er først og fremmest at værkerne ligesom råber forgæves til hinanden, især i de største og mærkeligt upersonlige sale, der de gange jeg har været indenom, også har været sært folketomme. Jeg spørger mig hvad det er der mangler her. Jeg tror det er et kunstnerisk eller æstetisk-kulturelt meddelelsesbehov fra Stiftelsens side. Hvorfor viser de os disse værker – ud over for at vise os at de har dem?

"Nøglen til en lidenskab"

For at perspektivere Stiftelsens egen samling af samtidskunst blev åbningsudstillingerne imidlertid fulgt op med et brag af

en udstilling af hovedværker fra modernismens tidlige historie. Her kunne de besøgende så på en helt anden måde se hvad man kan opnå i museumsverdenen hvis man bare har penge nok: Stiftelsen har været i stand til at låne ikke mindre end 60 fuldstændig centrale og helt vidunderlige værker fra en lang række samlinger verden rundt, herunder nogle af de mest betydningsfulde (Ermitage, MOMA, Tate Modern ...). Mest imponerende var det vel at Stiftelsen fik lov til at låne Matisses kæmpemæssige (260 x 391 cm!) fejring af *Dansen* (1909-10) fra Ermitage-museet i St. Petersborg og altså fik det transporteret til Paris. Mest forbløffende at den fik lokket Oslos Munch-museums tempera-version af *Skrik* (ca. 1910) ud på rejse, for jeg troede ærligt talt at det billede ikke rigtigt talte at blive sendt omkring efter at det havde været brutalt behandlet under tyveriet i 2004.

Mest glædeligt, imidlertid, er det at kuratorerne blandt modernismens hovedværker havde valgt at vise fem af finske Helene Schjerfbeck's sene, stadig mere dødsmerkede og rystende selvportrætter. Og mest pinligt at Schjerfbeck var den *eneste* kvindelige kunstner der var med på denne særudstilling, som ifølge sin titel skulle give "Nøglen til en lidenskab", altså til Arnaults ambitioner bag Stiftelsen. Jo, jo, vel er der værker af kvindelige samtidskunstnere (også ud over den nævnte Tacita Dean) blandt Arnaults indkøb til Gehrys galease i Boulogneskoven. Hovedindtrykket som står tilbage efter et besøg derude, bliver imidlertid at der mangler et sammenhængende kunstnerisk koncept. Kunsten fremtræder som en ren nødvendighed for at have noget at vise i den spektakulære bygning, og bygningen synes skabt i det banale håb om at brande Vuitton. Men selvfølgelig er den et imponerende skue.

Thyborøn Havn set fra vest med Vandbygningsvæsnets gamle huse indenfor cirklen.
Foto: Thisted Kommune.

Sea War Museum Jutland

Af Eskild Bjerre Laursen,
udstillingsarkitekt.dk

Verdens største søslag, Jyllands-slaget, fandt sted ud for Thyborøn. I 1916 under 1. verdenskrig stødte 151 britiske krigsskibe sammen med 99 tyske. I alt 25 skibe blev sænket og 8647 søfolk omkom. De britiske styrker var overlegne, men led alligevel de største tab, nok fordi tyskerne havde et teknisk forspring. Et nyt museum fortæller historien.

Erhvervsdykkeren Gert Normann Andersen har, med base i Holstebro, opbygget landets største virksomhed inden for sit felt. Han har gennem en årrække lokaliseret alle vrage fra slaget, samt mange andre fra 1. Verdenskrig. Han har gennem 40 år bjærget og restaureret talrige skibsdeler og sideløbende opbygget en stor samling af uniformer, billeder og relevante tidstypiske genstande samt et stort bibliotek om 1. verdenskrig i Nord-søen. Samlingen er suppleret med en række indlån fra lokale museer og fra den engelske admiral Jellicoe's barnebarn. Den er nu udstillet i det, der tidligere

var Vandbygningsvæsnets røde træhuse, som ligger ud mod havet i Thyborøn. De ældste af husene er fra begyndelsen af 1900-tallet og er blevet istandsat i et samarbejde mellem Lemvig Kommune og Realdania med det sigte, at sporene fra 100 års arbejde med at sikre kystlinjen mod havets hærgen skulle bevares. Der ligger således stadigvæk skinner i gulvene fra de små transportvogne, der fragtede byggematerialer ud til høfderne. Der er kranpor i loftet og store gamle relæer på væggene.

Et vægtigt materiale

Det er bygningsmæssigt et stærkt modspil til et dramatisk emne med et slagkraftigt genstandsmateriale. Ud fra et hurtigt skøn er der ca. 90 tons genstande i udstillingen, hvoraf den tungeste er en dampmotor, som vejer 18 tons. I 1915 sænkede den tyske ubåd U20 verdens største og hurtigste passagerskib Lusitania, som sejlede mellem Storbritannien og USA. Blandt de 1198 omkomne var der 128 amerikanske passagerer, og de første tilløb til den senere amerikanske krigsdeltagelse i 1917, blev taget her. Periskopet, hvor igennem ubåds-kaptajnen fik øje på den enorme damper, er indlånt fra Vendsyssel Historiske Museum og kan ses og røres i udstillingen. Det er monteret, så det stikker op igennem udstillingsbygningens tag, og gæsterne er velkomne til at gribe håndtagene og tage et kig ud over Thyborøns tage. Ubådens tårn, skruer og dæskanon er her også. Udstillingerne, der omfatter fire byg-

ninger med et samlet areal på ca. 800 m², er blevet til i løbet af blot 7 måneder til en kvadratmeterpris på 2-3.000 kr. At det overhovedet har været muligt at gennemføre, skyldes bl.a. et stærk lokalt engagement og en stor indsats fra mange frivillige. Og så har det været nødvendigt at gribe til alternative løsninger, så som at bygge udstillingsvægge, podier og monterebaser op af gamle gratis ammunitions-kasser fra forsvaret. Engagementet i historierne og genstandene selv overstråler videnskabelig stringens og konsekvens.

Det er de menneskelige dramaer og tragedier, der er i fokus. Som når besættelsen på en havareret zeppelin (et tysk luftskib) i 1916, efter at en britisk trawler havde afvist at redde dem, skrev afskedsbreve med blod som blæk og sendte dem som flaskepost, før de forsvandt i Nord-søens kolde vand. For ildsjælen Gert er en af udstillingens vigtigste beretninger imidlertid den om den tyske kaptajn Wolfram von Knorr, der efter at have sænket den britiske hjælpeskrydser *Ramsey* satte alle både i vandet for at redde de overlevende.

Neutralt og nøgternt

Hvis ikke der er alt for mange besøgende, bliver man mødt af engagerede frivillige værter, som med stolthed fortæller de medrivende historier, som ligger bag de usædvanlige udstillinger. Ellers mødes gæsten af billedrige plancher med et minimum af tekst, skrevet af journalisten Knud Jakobsen i en faktuel og kortfattet

Engelsk dækskanon og i baggrunden ubådstårn af messing og bronze. I gulvet bevarede togskiner.

De gamle bygningsdele danner baggrund i montren. Ammunitionskasser som podier.

Fra udstillingens store centrale rum med Jyllandsslaget.

Fotos: Eskild Bjerre Laursen,
udstillingsarkitekt.dk

De røde træhuse før renoveringen.

form. Udstillingen suppleres med et mere udførligt teksthæfte, dog uden forsøg på at frembringe kulturhistoriske analyser. Der arbejdes på i fremtiden at etablere offentlig adgang til det meget omfattende bibliotek samt at stille gæsteboliger til rådighed for de, der vil grave et spadestik dybere i materialet.

Vi har her noget så sjældent som et museum, der handler om andre nationers historie, uden at der anlægges en etnografisk synsvinkel på stoffet. Og et museum, der ikke tager part i den konflikt, som skildres og derfor lægger sig i naturlig forlængelse af Danmarks neutralitet under 1. verdenskrig.

Dette er allerede blevet bemærket som en særskilt kvalitet, af britiske og tyske besøgende.

Når man træder ud af bilen i Thyborøn, kan man i Danmark næsten ikke komme længere væk fra København. Lemvig kommune, der er trængt som udkantsområde med faldende ejendomspriser og indbyggertal, har haft øje for potentialet i dette projekt og har været en proaktiv medspiller. I skrivende stund er der, efter de første 6 uger i drift, kvitteret med mere end 8500 besøgende – og det er vel at mærke "uden for sæsonen".

Der er planer om i de kommende år at etablere en mindepark for de omkomne; dertil at inddrage resten af Vandbygningsvæsnets gamle huse til udstillinger af andre private samlinger af maritim karakter.

Øverste myndighed i ICOM mellem generalforsamlingerne er Executive Council, der vælges for treårige perioder ved generalkonferencerne. Det har været spændende at være med siden 2010. Vi bringer her en kort fortælling om stort og småt fra de indre gemakker.

ICOM set indefra

Af Merete Ipsen, museumsleder,
Kvindemuseet i Danmark

International Council of Museums, ICOM, er verdens største medlemsorganisation med 135.000 medlemmer fra ca. 125 forskellige lande. Hovedparten er individuelle medlemmer. Dog findes også institutionelle medlemmer. ICOM er en selvstændig NGO-organisation og ikke, som jeg i mange år har troet, en organisation inden for UNESCO. I årevis har ICOMs sekretariat, arkiver og mødevirksomhed rent faktisk været placeret i UNESCOs bygninger i Paris nær Eiffeltårnet, men UNESCO hviler på regeringssamarbejder, mens ICOM er en uafhængig organisation af frivillige. Da jeg i sin tid kom inden for murene, blev jeg overrasket over at erfare, at der stort set ingen forbindelse var mellem disse to, og at UNESCO-ansatte ikke kendte til ICOM. De sidste par år er det vendt, og i år har UNESCO, med deltagelse af såvel regeringsudpegede som ICOM, formuleret en tekst om "Promotion and Protection of Museums and Collections"; dette anser ICOM som en stærk støtte i lande, hvor museerne står svagt.

Medlemmernes betalinger udgør 80 % af ICOMs budget. De nationale komiteer opkræver medlemskontingent og sender pengene til sekretariatet i Paris, mod så at få årsmærker til hvert enkelt medlem. I alt 118 lande har nationale ICOM-komiteer. Lande med under 5 betalende medlemmer kan ikke få status som komite, og medlemmer herfra indbetaler kontingent direkte til sekretariatet. Sekretariatet har hjemsted på to adresser i Paris: i UNESCOs bygninger, i 2010 suppleret med en kontoretage i en art nouveau bygning nær Marais-kvarteret i Paris, som gav ekstra plads. Og ekstra pres på økonomien. Sekretariatet drives af en generaldirektør med 20 ansatte suppleret med ca. 5 projektansatte og praktikanter. Herudover

Med indgang fra 22 Rue de Palestro og indimellem generende støj fra den trafikerede Boulevard de Sébastopol findes mødelokale til Executive Council og andre arbejdsgrupper på 5. sal. Her rammer solens stråler på dette foto. Dele af sekretariatet hører hjemme her.

er aktiviteterne i ICOM drevet af frivillige medlemmer. Den samlende enhed i ICOM er den 3-årige generalkonference, og den øverste myndighed er ICOMs generalforsamling.

Mellem de årlige generalforsamlinger fungerer ICOMs Executive Council med præsidenten i spidsen som politisk retningsgiver. Executive vælges ved generalkonferencerne for en treårig periode. Sådan blev jeg valgt ved ICOM2010 i Shanghai, og genvalgt ved ICOM2013 i Rio. Opfordringen kom fra mine danske og nordiske kolleger efter, at jeg havde været formand for den danske nationalkomité. Fantastisk at blive valgt af verdens museumsfolk mellem mange gode kandidater!

Erfaringer

De forudgående år havde jeg deltaget i møderne i ICOMs Advisory Committee,

Roblon

"Most of the time people don't actually realise there are lights in the showcases."

"Nothing disturbs the jewellery."

www.roblon.com

Højnelse af den professionelle standard og aktiviteter rundt om i hele verden er væsentligt for ICOM. Fra besøg på det endnu ikke åbnede træningscenter i Paladsmuseet i Beijing sammen med det lokale team, som er tiknyttet bag centeret.

som består af formænd for alle nationale og internationale komiteer. Møderne afholdes årligt i UNESCO-bygningens store mødelokaler i Paris. Lange, informative, men også kedelige og langtrukne møder, hvor man tænker: hvad laver jeg her? Det er lige så slemt, som når man ser tv-klip fra andre internationale møder med endeløse takketal, fremhævelse af særstandpunkter, positionering af nationale interesser osv. Men det internationale netværk, man bliver en del af, og som dyrkes i pauserne og mellem møderne, var for mig ganske forjættende. Det gav lyst til mere og mod til at stille op – og stolt- holdt over at blive valgt. Executive Council består af 1 præsident, 2 vicepræsidenter, 1 kasserer og 11 ordinære medlemmer. I starten var det så bare alligevel ikke så sjovt. Der var om end mere tidsspilde, når vi sad sammen, os 15 ny- og genvalgte med ICOMs generaldirektør til møder tre gange om året. Noget var galt. Informationer kunne ikke skaffes, emner kunne ikke diskuteres, indflydelse var ikke mulig. Kommunikationen blev censureret, og det blev langsomt klart, at ICOMs daværende generaldirektør ikke var interesseret i ICOMs medlemmer men i, at organisationen gav ham titel og status af direktør for en international virksomhed. At få hans ansættelse afsluttet var en kærkommen mulighed, da vi blev opmærksomme på, at der havde været en ekstremt stor udskiftning af ansatte i sekretariatet. Også de franske myndigheder blev interesserede i sekretariatets trivsel. Forholdene var stærkt kritisable sammenlignet med den danske arbejdsmiljølov. Generaldirektøren måtte forlade sin stilling kort før generalkonferencen i 2013. Der var ikke enighed blandt alle

i Executive Council, men sådan blev det. Og genopbygning af et arbejdsdueligt sekretariat kunne starte med en konstitueret direktør, stillingsopslag og nyansættelse. Herefter fik vi opgaver at rive i. Fra blot at lytte, følge sagsforløb og ytre en enkelt holdning eller to blev det muligt at påvirke og skabe strategier og retning for udviklingen i organisationen. Meget er (stadig) stift og tungt. Manglende transparens, som ICOM løbende er blevet kritiseret for, har alle arbejdet målrettet på at overvinde. Gennem stærkere kommunikation via nyhedsbreve, gennemskuelige budgetter og regnskaber og inddragelse af flere medlemmer i forskellige arbejdskomiteer er fokus skiftet: Fra snakken i krogene om lukkethed og manipulation til, at flere engagerer sig i udviklingen af ICOM, som hele tiden *skal* udvikles.

Global involvering

Der sker i disse år en medlemsfremgang, men den fordeler sig ujævnt på kloden: stor i Europa, men lille tilbagegang i Afrika. Museer er oprindeligt vokset frem af den europæiske kultur, og det er lettere og billigere for europæiske medlemmer at rejse til møder i Paris. Mange medlemmer i Europa er OK, blot skal de ikke dominere. Derfor har ICOM gennemført differentieret medlemskontingent ud fra landenes bruttonationalprodukt for at fjerne nogle af de økonomiske barrierer. En rejsepulje, primært til unge fra fattige dele af verden, kan søges til deltagelse i generalkonferencer, møder i de internationale komiteer mv. Et nyt center for efteruddannelse i Paladsmuseet i Beijing har siden 2013, med støtte fra ICOM, gennemført 4 lange kursusforløb for mu-

seumsansatte primært fra Asien og andre verdensdele med få museer. Forsøg med oprettelse af et tilsvarende uddannelsessted i Afrika er besluttet, og ét forløb er gennemført, men her mangler endnu en fast forankring i et land og et museum. Prioriteringer af den art sker for at støtte udviklingen af mangfoldighed og inklusion, som er centrale principper for ICOM.

Deltag! ICOMs internationale komiteer

Bærende for ICOMs professionelle profil er de internationale komiteer. For tiden er der 30, konstitueret omkring emner som museologi, arkæologi og tekstil til dokumentation, PR og management (se udførlig liste på www.icom.museum). Komiteerne får tilskud fra ICOMs budget ud fra antal tilsluttede medlemmer. Executive Council har taget initiativ til og fået gennemført omlægning af administrationen, hvor de fleste tidligere forvaltede pengene på egen konto – som så måtte skifte til nyt sted og ofte nyt land, når komiteen fik ny kasserer. Nu skal alle komiteer have økonomien samlet i ICOMs bank i Paris. Det førte til brok, da nogle komiteer fandt ordningen noget centralistisk. Med omorganiseringen er der ikke sket ændringer i den enkelte komités råderet over 'egne' penge, kun at man ikke selv må opbevare dem. Er der stadig problemer, hører vi ikke om det. Det faglige fokus, som komiteerne er dannet omkring, er atter blevet det vigtige. De mange medlemmer i Europa og i Danmark hænger angiveligt sammen med, at ICOM-kortet giver fri adgang til de fleste museer. Vi rejser meget, og museerne ligger tæt. Det samme gør sig ikke gældende for vores afrikanske og asiatiske kolleger. Mange herhjemme lader det så også blive ved kortet. Her vil jeg anbefale alle at udnytte ICOMs andre fordele ved at gå aktivt ind i en af de internationale komiteer. Find en komité, der matcher din professionelle interesse og profil! De internationale komiteer giver mulighed for at få et fagligt netværk, som er andet og mere end det, man kan opbygge med de ansatte på nabomuseet. Mange danske medlemmer er allerede aktive i en international komite, men der er flere, som endnu ikke er det. I har chancen for at lave jeres egen research ved næste generalkonference ICOM16, som finder sted i Milano d. 3.-9. juli næste år. Sæt kryds i kalenderen og tag med! Snus lidt til stemningen i de forskellige internationale komiteer, som sammensætter programmer over 2-3 dage. Lyt til de endeløse taler i plenum, glæd jer til gode keynote

speakers og deltag i fejring af ICOMs 70 års jubilæum. Det bliver en fest med et stort fagligt udbytte.

Nytte

Nu har jeg været med i Executive Council i 5 år. Får dansk museumsverden noget ud af det? Nej, vel ikke direkte. Men modsat får jeg bragt viden om den danske museumsverden ind i hjertet af ICOM. I Danmark har vi tradition for faglig sparring, samarbejder i klynger og på tværs af museums kategorier. Når nogen tror, at stive hierarkier giver effektiv ledelse, kan jeg henvise til vores danske (og nordiske) erfaringsudvekslinger. Og så har vi i Danmark en museumslov. Det har man ikke mange steder, men mange vil gerne have det. I lande uden museumslov fungerer ICOMs etiske regelsæt som minimumsbeskrivelse for museumsdriften. Derfor er det også med stor tilfredshed, at jeg, med min ICOM-kasket, kan konstatere, at vores hjemlige organisationer og museer har ICOMs etiske standarder som en fælles og selvfølgelig basis. De er ikke juridisk bindende som museumsloven, men de er etisk i orden – og binder os sammen med verdens museer.

Fra tur til Grønland med ICOM-nord, hvor vi mobiliserede ICOM medlemmer og fangede fisk. Der er altid tid til fornøjelse og nye oplevelser, når man er på tur med ICOM. Foto: Lise Ræder Knudsen.

PICCOLO

Kombineret objektsikring og klimaovervågning til museer

Piccolo er et af Europas førende sikringssystemer til museer. Ikke underligt. Det kombinerer brugervenlighed, fleksibilitet og pris i en optimal løsning.

PROFORT
ENGINEERING

www.profort.com

Skandinavisk Museumsforbund fylder 100 år

Af Inge Adriansen,
Museumsinspektør emer., ph.d.

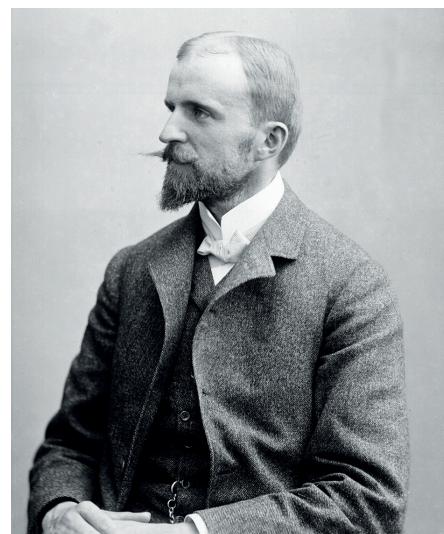
De fleste museumsansatte kender ICOM, International Council of Museums, der blev grundlagt efter Anden Verdenskrigs afslutning i 1946 med henblik på at bevare kulturarven gennem internationalt samarbejde og professionalisering af museumsarbejdet. Langt mindre kendt er Skandinavisk Museumsforbund, der blev grundlagt under Første Verdenskrig med et lignende formål som ICOM, men udelukkende baseret på personlige medlemskaber og ikke på institutionelle.

Grundlæggelsen af Skandinavisk Museumsforbund i 1915 afspejlede, at den politiske skandinavisme, der forsvandt i 1860'erne, havde overlevet i en nedtonet, kulturel udgave. Det særlige ved skandinavismen / nordismen var, at dens mål var et overnationalt fællesskab, der muliggjorde, at man kunne være svensk, norsk eller dansk samtidigt med, at man også var skandinav. Et kort tilbageblik kom dog i 1905, da Norge valgte at forlade unionsfællesskabet med Sverige, til gengæld var det nu tre jævnbyrdige lande, der mødtes til forhandlinger. Første Verdenskrig fik en positiv betydning for det nordiske samvirke. Ved krigsudbruddet blev der i København, Kristiania og Stockholm udstedt enslydende neutralitetserklæringer, og herefter optrådte de tre lande i fællesskab, når der skulle forhandles med de krigsførende stater.

Behovet for kontakt under Første Verdenskrig

Da forbindelsen til de fleste europæiske lande var stærkt hæmmet på grund af krigen, blev det nordiske samarbejde på mange områder intensiveret, og grundlæggelsen af Skandinavisk Museumsforbund i København 1915 var et udtryk herfor. Det blev udtrykt af Bernhard Olsen fra Dansk Folkemuseum, der holdt velkomsttalen ved det stiftende møde i Kunstindustrimuseet 21. september: "Det er en Lykke, at vi Nordboere i Tryghed kan samles midt under Krigens Larm for at lægge ny Styrke i det Fællesskab, vi i Tidens Løb har oparbejdet, at vi tre Folk kan forhandle sammen paa Sprog, vi indbyrdes forstaar, fordi de er rundne af samme Rod, og jeg tror at kunne se et Varsel for bedre Tider i, at vi under Ufreden har søgt hverandre."

Foreningen fik en flyvende start med 89 medlemmer. Hovedmanden bag oprettelsen var Kunstindustrimuseets direktør Emil Hannover. Han lagde vægt på at få

Hans Aall var skaber af Norsk Folkemuseum og sammen med Emil Hannover og Erik Wettergren fra Nationalmuseum i Stockholm grundlægger af Skandinavisk Museumsforbund. Foto: Ca. 1905, Norsk Folkemuseum.

Emil Hannover, direktør for Kunstindustrimuseet i København, indbød sammen med en norsk og svensk kollega til Skandinavisk Museumsforbunds stiftende møde i 1915. Foto: Ukendt fotograf før 1914. Designmuseum Danmark.

Den nordiske museumsverden var domineret af mænd. Det fremgår af dette foto fra Skandinavisk Museumsforbunds konference i Trondheim 1950. Foto: Museum Sønderjylland.

skabt en funktionsduelig forening og afviste derfor finsk deltagelse på lige fod med Danmark, Norge og Sverige. Det ville give en bestyrelse på 16 personer, og der var 6 postdage til finnerne.

Allerede i 1916, midt under verdenskrigens isolation, kunne der afholdes et stort møde i Stockholm, hvor der blev knyttet mange varige forbindelser. Hannover lagde her vægt på, at medlemmerne skulle være kyndige inden for kunst og kunstindustri, og han mente, at det var mere relevant at optage "løsgående kunsthistorikere" end arkæologer og etnografer! Ansatte ved de få naturhistoriske museer var udelukkede, men det ændredes senere.

Inkluderingen af de øvrige nordiske lande

Efter Første Verdenskrig blev forbindelsen med det øvrige Europa genoptaget i fuldt omfang, og ved et møde i Göteborg i 1923 blev der dannet en finsk sektion, der straks indbød til møde i Helsingfors i 1925. Museumsforbundets navn blev drøftet ved denne lejlighed, for med finsk deltagelse ville det være rigtigt at ændre det til Nordisk Museumsforbund, men der opnåedes ikke enighed herom. Det islandske Nationalmuseums chef Matthías Thórdason blev medlem af museumsforbundet i 1925, men først i 1971 blev der oprettet en sektion i Island. Det skete i forbindelse med den første konference, der afholdtes her. Det var en bekræftelse på, at der nu var et velfungerede museumsvesen i landet. På tilsvarende vis afspejlede den positive udvikling af museumsvesenet på Færøerne sig i 1988 ved dannelsen af en egen sektion,

der forestod en konference i Tórshavn i 1993. Fra Grønland er der fortsat tale om personlige medlemskaber i den danske sektion, da det hidtil ikke har været muligt at oprette en grønlandsk sektion af museumsforbundet. Det grønlandske museumsvesen fik dog fra 1996 sin egen særskilte beskrivelse i publikationen Nordens Museer.

Trods modvilje mod ændring af museumsforbundets navn var der hos medlemmerne et klart ønske om, at foreningen burde favne alle nordiske lande. Det kom til udtryk i den skriftserie, som blev oprettet i 1932 med titlen Nordens Museer. Publikationen udkom for første gang til mødet i Lund og Malmö og indeholdt oplysninger om museumsvirksomheden i de fem nordiske lande siden mødet i 1929. Publikationen Nordens Museer blev i resten af 1900-tallet en vigtig del af museumsforbundets virke, men er i dag overflødiggjort af internettet.

Publikationer om Skandinavisk Museumsforbund

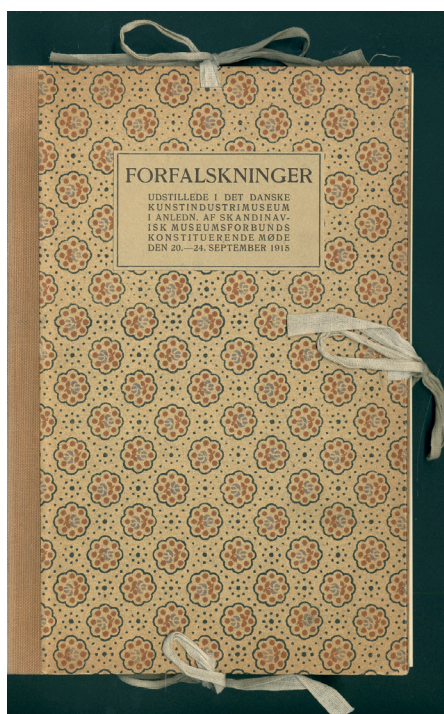
Ved 50-års jubilæet i 1965 udgav foreningen en publikation, der redegør for alle møder og konferencer samt de publikationer, som foreningen havde udgivet. Ved 100-års jubilæet er der udgivet en publikation, Kulturel nordisme i hundrede år, hvori der rettes fokus mod andre områder af museumsforbundets virke. Hovedvægten ligger i de tre første artikler, der fortæller om grundlæggerne, Emil Hannover fra Kunstindustrimuseet i København, Hans Aall fra Norsk Folkemuseum i Oslo og Erik Wettergren fra Nationalmuseet i Stockholm. Disse tre

Roblon

"Fibre optics was perfect. There's better definition. There's flexibility changing colour. There's the maintenance aspect, the energy aspect and there's the accuracy. This was just a better way to project and control light."

www.roblon.com

Samarbejde for at afsløre forfalskninger var et af Skandinavisk Museumsforbund formålene. Forfalskningskatalogets indhold var dybt fortroligt, da man ikke ønskede, at antikvitethandlere eller museumsgæster skulle inspireres heraf.
Foto: Museum Sønderjylland.

bidrag er forskningsbaserede og rummer nyt stof både om grundlæggerne og om den museale virksomhed i de tre hovedstæder omkring 1915.

Den næste afdeling rummer en række nedslag i Skandinavisk Museumsforbunds historie 1915-2015. For at fremme variation og mangfoldighed har det her været op til den enkelte skribent at afgøre, hvordan opgaven skulle gribes an. Fra Færøerne og Island er der bidrag med informative skildringer af udviklingen af hele museumsvesenet. Her gives et interessant indblik i den forskelligartede virkelighed, som findes her i forhold til de større lande, ikke mindst når man tager årstallene i betragtning.

Fra Sverige er der en række væsentlige punktnedslag, fra Norge og Finland lægges hovedvægten på disse landes medvirken i museumsforbundet, mens det danske bidrag er en helt personlig skildring af glæden ved samarbejdet med nordiske kolleger. De to sidste kapitler giver perspektiveringer. Her drages først sammenligning mellem nordiske og europæiske museer, og til sidst gives der et bud på det helt eksistentielle spørgsmål

”Hvad er museernes egentlige formål her i verden?” Afslutningsvis er der oversigter over møder og konferencer samt publikationer mv.

Selvom Skandinavisk Museumsforbund har fungeret som et værdifuldt regionalt netværk, har medlemstallet i de seneste to årtier været stærkt vigende. Det rejste den afgørende problemstilling ved 100-års jubilæet i august 2015: Kan der skabes ny livskraft i Skandinavisk Museumsforbund, eller er det bedst at slutte med manér? Efter en intens debat blev der truffet en énstemmig afgørelse om foreningens fortsættelse under et nyt navn Nordisk Museumsforbund og med ændrede vedtægter, så der også kan optages institutionelle medlemmer. Nærmere oplysninger herom udsendes til museerne i løbet af november.

Kulturel Nordisme i hundrede år. Skandinavisk Museumsforbund 1915-2015.

Red.: Inge Adriansen. Skandinavisk Museumsforbund og Museum Sønderjylland 2015. Bestilles på Museum Sønderjylland – Sønderborg Slot. Pris 125 kr. + porto.

Frederiksberg Tekniske Skole på besøg i Kunsthindustrimuseet, 1914. Foto: P. Elfelt, Københavns Museum.

HAR I HUSKET DE KRIMINELLE I CYBERSPACE?

**I har nok allerede en forsikring, der dækker indbrud og tyveri -
men hvad med indbrud i jeres IT-systemer?**

Topdanmarks nye cyberforsikring hjælper jer, hvis I bliver udsat for Ransomware, hvor kriminelle tager jeres systemer som gidsel, anden ondsindet hacking og virusangreb.

Vi hjælper jer med genoprettelse og rensning af jeres IT-systemer og gendannelse af data - så I er hurtigt tilbage på sporet, hvis I er de næste som bliver ramt.

Få den fra kun 845 kr om året - ring på **70 15 85 85** eller læs mere på **topdanmark.dk/cyber**

Samlinger på kulturhistoriske museer og arkiver

Af museumsdirektør
Janne Laursen, Dansk
Jødisk Museum

Janne Laursen.
Foto Ole Akhøj.

Mens tv er fuld af udsendelser om auktionshuset Bruun Rasmussen, Guld på Godset og konkurrencer mellem antikvitethandlere, er samlingerne på kulturhistoriske museer under pres, og deres værdi betvivles. Men samlingerne handler om så meget mere og andet end ting på en hylde.

Hvad handler samlinger egentlig om?

I midten af 1980'erne besøgte jeg lokalarkivet i Albertslund i forbindelse med en opgave for det daværende Københavns Amtsmuseumsråd. Der havde man netop haft en lille udstilling om poesibøger skabt af Dansk Folkemindesamling. Jeg spurgte, om der så i den forbindelse var samlet poesibøger ind lokalt. Svaret var nej. Man havde godt nok fået en tilbudt, men dens ejer kom fra Hirtshals, og dermed var den ikke lokal, selv om hun boede i kommunen. Efterfølgende fik jeg den tanke, at lokalarkivet havde fået rollen som indianerreservat, da det kun handlede om den oprindelige landbokultur. Mens hele nybyggerkulturen, (hvoraf der er en del i dette område), var hjemløs.

Den umiddelbare reaktion kunne meget vel være, at nybyggerne også skal rummes i lokalarkivet. Motivationen til både arkiver og museers eksistens er ikke uvæsentlig, for den dikterer, hvilke spor der er lagt ud for institutionen og dens indsamling. Ofte aner man her en fortælling om værditab, brud, overflødigsgørelse og noget, der for altid er forbi. Hvad der alt sammen kan aktivere stærke kræfter.

Værdiopfattelse

Der er ingen grund til fortvivelse og kassation, fordi en ældre del af et museums samling er af en anden art, end man ville indsamle i dag. Paradigmeskift forekommer i alle museers samlinger, også kunstmuseernes. Før man kasserer, bør man analysere samlingerne og belyse, hvorfor dette og hint er på museum.

Men hvem har lyst til at fortælle om verdenen, at den her stue tilhørte borgmesterens svigermor, og derfor kunne museet ikke sige nej? Eller at en tidligere leder ikke kunne adskille sin private samlerinteresse fra museet? Der er mange slags aftryk i samlingerne på kulturhistoriske museer. Museer handler jo om mennesker.

Værdiopfattelser viser sig i drøftelser af, hvad der skal på museum og hvad ikke. I dag skal der argumenteres fagligt for accession, og museerne skal have en indsamlingspolitik. Men det har ikke afskaffet værdikampe om, hvad der skal på museum og hvad ikke. Også det kan perspektiveres fagligt, løftes frem og blive en del af et museums forskning og dialog med publikum.

Samlingstraditioner på kulturhistoriske museer

Den samlingstradition, man kan møde gennem tv og hidkaldte eksperter, tilhører den klassiske antikvitets samlertradition. Den er ikke spor ny og har også spillet en rolle for mange kulturhistoriske museers samlinger. Tingene i sig selv og ikke deres betydning og brug i forhold til de mennesker, der har ejet dem (med mindre det er Napoleon), er den klassiske samlingstradition. Den er forankret i kunsthistorien, der arbejder med andre problemstillinger end de klassiske kulturhistoriske fag. Begrebet folkekunst står også i gæld til den samlingstradition. Bondesamfundets smukke bemalede kister, udskårne manglebrætter og banketræer m.m. blev indsamlet og studeret under denne overskrift som kunstobjekter. Det er nu blevet moderne at interessere sig for den immaterielle kulturarv. Den er der en lang faglig tradition for. I Folkemindesamlingen er der mange optegnelser, ligesom der i NEU, Nationalmuseets Etnologiske Undersøgelser, er mange besvarelser på spørgeskemaer til udvalgte informanter. Ole Højrup's publikationer om *"Landbokvinden"* (1966), *"Herregårdsliv"*, (1980) og *"Søens Folk"* (1985-88) er baseret på dette kildemateriale. Naturligvis er der også materielle aftryk af det, som informanterne fortæller om: Ting, billeder, måske film og lydoptagelser. Kulturarven forstået som en samling antikviteter af varierende valør, der er indsamlet overvejende

Folkekunst. Folkekulturens ypperste frembringelser er ofte indsamlet som folkekunst. Det var ikke, hvem der havde brugt det og hvornår, men en æstetisk tradition, der var i fokus. Derfor er der rigtig mange genstande uden den proveniens, man opfatter som central i dag på kulturhistoriske museer. Her fine barselspotter m.m. fra Den Gamle Bys "Musæum 1927". Foto: Den Gamle By, 2007.

ved passiv indsamling, klæber til de kulturhistoriske lokalmuseer. Men er det rigtigt, for hvem har egentlig forsket i det? Lokalarkiverne har taget hånd om "papisiden", det genealogiske materiale, film m.m. Det er et rigtigt godt spørgsmål, hvilke samlingseksperter og hvilken samlingsviden, man skal have på de kulturhistoriske museer. Er fusionering af museer og dermed større volumen løsningen på den voksende opgave? På ingen måde. Volumen garanterer intet nyt og kan tværtimod skabe mere af det, der ikke er brug for: En fortsættelse af spor der er lagt og ikke en egentlig nyudvikling.

Den geografiske dimension på lokalmuseerne

Nogle kulturhistoriske museer har taget imod samlinger, hvis ejere har ønsket dem et blivende hjem på et museum. I Haderslev er der f.eks. en keramiksamling og i Holstebro en samling af piber. En overgang var det en god ting, som nogle mente kunne give lokalmuseerne en ellers manglende profil, for man er jo ikke i tvivl om, hvad et specialmuseum handler om.

Specialmuseer er en potent kategori af museer. For med den overvældende overflødigghed i det moderne samfund, så er der ingen ende på, hvad samlerne kan tilbyde fremtiden af nye samlinger ofte indsamlet på akkurat samme måde som hidtil.

Har man først set det, så larmer det. Den geografiske dimension er præcis det, der kan give lokalmuseer den nødvendige profil. For byer og egne er jo ikke ens, det er kun lokalmuseernes udstillinger, som påstås at være det. Det vil forbavse mange museumsfolk at høre den geografiske dimension efterlyst, for de ved rigtig meget om by og egn. Ja, men det er bare ikke den historie, museet viser. I formidlingen er den geografiske dimension: Stedet, byen, egnen ikke det centrale anliggende.

Lokalmuseet som nøgle til egn og by er et speciale og vil give museet sin egen profil. Museet kan derved få en klar rolle som en nøgle, du får ved at besøge museet, men som også kan tages med udenfor og bruges til afkodning af kulturhistoriske spor i lokalområdet. Stedet er i centrum. Selv om et lokalmuseum ikke selv graver, kan man da godt formidle den lokale oldtid, og hvor man kan finde dens spor. Er det en kæmpeopgave at gøre de lokale museer til nøgler til egn og by? Ikke umiddelbart, men det er naturligvis en opgave. Hvem vil det så interessere? Lokalområdet, helt sikkert alle turister, og hvem er i dag ikke turist i sit eget lokalområde? Hertil kommer selvfølgelig tilflyttere, børn og unge. Stedet er der også i morgen. Genkendelse kan etableres på en helt anden måde end til historiske objekter, som næste generation ikke vil genkende fra eget liv.

Samlingseksperter

De kulturhistoriske museer er på vej væk fra at have samlingseksperter som i gamle dage. Men samlingerne er der endnu. Det er vigtigt, at museer i det mindste har en klokkeklar viden om, hvad det er, de har i samlinger og hvorfor. Uden den viden kan de kulturhistoriske museer meget nemt blive ofre for en ahistorisk tilgang til spørgsmålet om deres udvikling. Det er en opgave, som de kulturhistoriske museer selv må løse.

Samlingerne rummer viden om meget mere end objekterne på hylderne. Samlingerne handler om værdiopfattelser, værdikampe, indsamlerens dagsordener og horisonter – det er kommet med på museum sammen med objekterne. Det kan skabe nye samlingseksperter og en ny type af dialog med museernes brugere, for der er mange vedkommende og fantastiske historier at fortælle, som fortjener at blive delt med museernes publikum.

I Roskilde har museum og bibliotek gennem de sidste år arbejdet tæt sammen. Ønsket er at dele ressourcer, kompetencer og viden og gå så langt, som det er muligt uden reelt at fusionere. Dette er essensen i BIMUS.

BIMUS

– når museum og bibliotek vil mere end blot samarbejde

Af Iben Bækkelund Jagd, vicedirektør, ROMU og Peter Høybye, vicebiblioteks- og borgerservicechef

Museer har altid haft en god tradition for at samarbejde med især arkiver, men også med biblioteker, og ser man på museumsloven og biblioteksloven, er der så klare ligheder i vores formålsbestemmelser, at samarbejde næsten er naturligt. Vi er som institutioner optaget af, hvordan vi kan udvikle og tilpasse vores formidling og øvrige kulturelle aktiviteter, så vi fortsat er relevante og aktuelle for nutidens borgere i deres søgen efter oplysning, viden og dannelse. Det var med dette afsæt, at ROMU og Roskilde Bibliotekerne i 2013 besluttede sig for at

se hinanden lidt dybere i øjnene. Målet var at skabe et rum, hvor opgaveudvikling og vidensdeling mellem institutionerne blev en naturlig integreret del af parternes dagligdag. Visionen var at skabe et BIMUS, hvor vi afsøgte mulighederne for samarbejde og ønskede at gå så langt, som det var muligt uden at fusionere. Men ét er at kunne se potentialet i et endog meget tæt samarbejde. Noget andet er at udfolde det i praksis, tilpasse organisationerne til samarbejdet, inddrage medarbejdere i tilpas omfang og sætte rammerne for en udvikling, der ikke var defineret fra starten og som kunne forekomme diffust i perioder.

Organisering og øget kendskab

Det har fra sin spæde start været en betingelse, at medarbejderne fra begge institutioner skulle kunne se sig selv i samarbejdet og betragte det som en kollegial udvidelse. BIMUS skulle ikke skabe flere arbejdsopgaver, men derimod inspiration til at gøre tingene på en ny måde, med nye kollegaer og nye kompetencer for dermed at skabe bedre produkter til gavn for både institutioner og brugere. Det har været en, naturlig, udfordring i BIMUS' første leveår at gøre rammerne så vide, at medarbejderne selv kunne skabe projekter og samarbejdsfelter. Men samtidig så faste, at fremdrift og retning blev styret og kunne indarbejdes i begge institutioners strategier og målsætninger. Organisatorisk er der nedsat en styregruppe, en mellemlidergruppe samt konkrete projektgrupper. Udviklingsmidler fra Kulturstyrelsen og institutionernes egenfinansiering har gjort det muligt at finansiere projekter, studieture, personalearrangementer, grafisk identitet, sekre-

I sensommeren tog medarbejdere fra begge institutioner til Stockholm på studietur for at udvikle fælles ideer om børnekulturformidling.

Ny Carlsbergfondet

Postdoc-stipendier

Ny Carlsbergfondet iværksætter hermed anden runde af det postdoc-program, som fondet påbegyndte i 2014.

Programmet omfatter i alt 15 tre-årige stillinger med opslag i henh. 2014, 2015 og 2016. Ny Carlsbergfondet finansierer hver stilling med et fast beløb på 0,5 mio. kr. pr. år, i alt 1,5 mio. kr. pr. stilling.

Eventuel restfinansiering og følgeomkostninger dækkes af de universiteter og museer, der indgår i det enkelte projekt, også under hensyn til fordelingen af arbejdsopgaver.

Der er mulighed for at søge om dækning af merudgifter i forbindelse med barsel.

Programmet er en opfølgning af Ny Carlsbergfondets ph.d.-program (2010-12).

Proceduren for postdoc-programmet er den, at et kunstmuseum/udstillingssted (evt. flere i fællesskab, i særlige tilfælde også kulturhistoriske museer) ansøger fondet om at få tildelt et postdoc-projekt. Ansøgningen skal rumme en generel beskrivelse af projektets faglige område, dets relevans for museet, samt henvise til en foreløbig aftale med et universitet om ansættelse og i øvrigt anvise restfinansiering.

Museumsrelevante faglige områder er kunstvidenskabelige problemstillinger i bredeste forstand, for så vidt som de har betydning for det eller de ansøgende museers virke. Det kan være mere traditionel kunsthistorisk/-teoretisk forskning i forbindelse med samlinger mv., men også omfatte andre problemstillinger i forbindelse med museets virke i samfundet i øvrigt: strategi, kuratering, markedsføring, kommunikation/formidling etc.

Ansøgningsfristen til Ny Carlsbergfondet er 15.12.2015.

Fondets bestyrelse udvælger projekter til bevilling, og postdoc-projekterne opslås herefter åbent af det pågældende universitet inden for det angivne faglige område. Ansættelsesstedet er således universitetet, mens arbejdsopgaverne i øvrigt fordeles mellem museum og universitet efter nærmere aftale mellem de involverede institutioner.

Yderligere oplysninger om ordningen kan oplyses ved henvendelse til Ny Carlsbergfondet.

Den samlede ledelse fra begge institutioner drøfter samarbejdsflader og sætter ord på, hvad vi hver især er gode til og hvor vi godt kan blive bedre. Foto: BIMUS.

tærbistand m.v., hvilket har været et væsentligt element i den positive udvikling. De to institutioner har i alt omkring 200 medarbejdere. For mange af medarbejderne er samarbejdet oplagt og umiddelbart givende, for nogle er det potentielt givende, mens det for andre medarbejdere betragtes som en udmærket ide, men ikke noget som berører deres hverdag. Særligt for medarbejdere, som arbejder med arrangementer, kommunikation

og læring, har vi oplevet en umiddelbar positiv synergi og et naturligt ønske om at vidensdele.

Det er styregruppens ønske, at BIMUS er en mulighed (parameter) for alle medarbejdere, og at alle ved, hvad det betyder og kender begge institutioner. Derfor holdes der hvert kvartal fælles personalemøde. Her orienteres om konkrete projekter, afholdes workshops eller oplæg om f.eks. brugerinddragelse, kultur som

sundhedsfremme etc. Vi arbejder løbende på at øge kendskabet til hinanden og vores institutioner og har fået fælles logo, fælles nyhedsbreve og fælles sociale arrangementer.

Blandt de igangsatte projekter er en udstilling om skolereformen, læringsmateriale til demensramte på plejecentrene, ROCKBIB – musikbiblioteket på Rockmuseet, sekretariatsfunktion for Roskildes Kulturstrøg, arrangementer for flygtninge m.v. Det er afgørende, at ideerne kommer fra medarbejderne selv og allerede er en del af institutionernes arbejdsmark. Derfor er de "små" succeser afgørende, fordi de styrker bevidstheden om, at gode projekter kan blive endnu bedre i fællesskab. Fælles projekter betyder også, at institutionerne skal ændre praksis og rutiner for planlægning og ressourceallokering. Det er dette lange seje organisatoriske træk, der både kan sikre BIMUS sin fortsatte berettigelse og forankring i institutionerne.

Fremtiden

Vi fusionerer ikke lige med det samme, men vi vil hinanden og vil arbejde så tæt sammen, som det er muligt inden for hver vores lovgivning – og der er ingen vej tilbage. Det har stået klart fra første dag, og det er med dette in mente, at BIMUS udvikler sig. Stille og roligt, med fokus på det vi allerede gør og kan, og på de områder, vi kan udvikle sammen. Ledelsen skal sætte rammerne, også institutionelle, og medarbejderne skal udpege og udvikle samarbejdet.

Under en studietur i Holland besøgte BIMUS andre kulturinstitutioner, der rummede både bibliotek, kunst og kultur.

Uddannelsesrum

– pædagoguddannelsen og museerne

Af Anna Back Larsen, museumsinspektør, Danmarks Jernbanemuseum, Tine Seligmann, museumsinspektør, Museet for Samtidskunst og Trine Hyllested, ph.d. lektor Forskning og Udvikling University College Lillebælt

Med det formål at give kommende pædagoger kendskab til museet som læringsrum reflekterer 3 tovholdere over det nyligt afviklede PÆDMUS 2014-2015. Projektet var et pilot- og samarbejdsprojekt mellem fire museer og to pædagoguddannelser under University College Lillebælt. Et forløb fra Danmarks Jernbanemuseum viser, hvordan pædagogstuderende kan være utraditionelle samarbejdspartnere og vise nye vej for museernes læringstilbud.

Når grundfagligheden styrkes

I lighed med folkeskolen arbejder alle daginstitutioner ud fra fastsatte læringsmål, som skal implementeres i det daglige pædagogiske arbejde og dokumenteres. For daginstitutioner er der 6 obligatoriske læreplanstemaer: Alsidig personlig udvikling, Sociale kompetencer, Sproglig udvikling, Krop og bevægelse, Naturen og naturfænomener, Kulturelle udtryksformer og værdier. PÆDMUS-deltagerne har erfaret, at museernes alsidige rum kan understøtte alle seks temaer.

I en evaluering af PÆDMUS blev der foretaget flere fokusinterviews, som tegner et positivt billede af projektets muligheder og rækkevidde. Vi spurgte de studerende, om deres samarbejde med museerne og daginstitutionerne har styrket deres grundfaglighed. Et af svarene lød: "Vi får en udfordring ved, at skulle arbejde med en hel anden instans, end vi er vant til og får mulighed for at tænke alternativt. Vi kan anvende pædagogikken i mange forskellige rum, og ikke kun i en børnehave. Vi bliver rustet til at arbejde innovativt. Vi kan give inspiration til, hvad der rører sig lige nu inden for pædagogikken...Det er en win win situation for os som studerende, for pædagoger og museer." Disse svar viser, at de studerende har været glade for at arbejde med projekter møntet på praksis og for at få lov til at udvikle noget fra bunden. Som en stude-

rende skrev: "Vi ser museet i børnehøjde og ser måske noget, museet ikke selv har blik for. Bl.a. hvor vigtigt det er, at museerne holder møder og deler erfaringer med kontaktpædagogerne, og at man i fællesskab kan justere eksisterende aktiviteter og komme med nye forslag. I mange tilfælde kender pædagogerne ikke til museernes mange andre tilbud, ud over dem, museerne selv "tror", er de bedst egnede til målgruppen."

Åbn døren for utraditionelle samarbejdspartnere

Danmarks Jernbanemuseum har gennem projektet åbnet dørene for utraditionelle samarbejdspartnere. To teams af studerende fra pædagoguddannelsen i Odense har sammen med museet udviklet læringstilbud rettet mod daginstitutioner. Første skridt var at skabe en fælles forståelsesramme: Museets medarbejdere skulle opnå viden om daginstitutionerne og deres behov; omvendt skulle de studerende få en forståelse for jernbanemuseet, dets ønsker og forventninger. Et centralt punkt i visionen for Danmarks Jernbanemuseum er at skabe attraktive kvalitetstilbud for alle befolkningsgrupper. I mange år har disse især rettet sig mod børnefamilier og togentusiaster, mens formidling til skoler og dagtilbud har været nødlidende. Et væsentligt element i museets formidlingsstrategi

De store genstande på Danmarks Jernbanemuseum fascinerer de mindste og det er muligt at skabe forløb, der sætter genstandene ind i en historisk kontekst. Foto Flemming Wedell.

Deltagere: Johannes Larsen Museet, Danmarks Jernbanemuseum, Give-Egnens Museum og Kongernes Jelling. Pædagoguddannelser i Odense og Jelling, University College Lillebælt.

*På de hårde træsæder kan børnene få en fornemmelse af datidens jernbanerejser.
Foto Flemming Wedell.*

Museerne og de yngste medborgere, 2015, udgivet af Nationalt Videncenter for Historie- og Kulturarvsformidling, red. Trine Hyllested og Tine Seligmann. 36 s. Hæftet er en opsamling af erfaringerne fra projektet og inspirationsmateriale til museer, pædagoguddannelser og daginstitutioner. Rekvirer hæftet eller download digital udgivelse på www.historieogkulturarv.ucl.dk

2015-2020 er derfor, at man skal arbejde målrettet med tilbud til undervisnings- og daginstitutioner. PÆDMUS var et kærkomment pilotprojekt, hvor museet sammen med studerende kunne udvikle nye læringstilbud.

Rum for oplevelse og læring

Danmarks Jernbanemuseum besidder meget store genstande beregnet på transport, og i flere tilfælde må man både røre ved og træde ind i disse. Det skaber et særligt rum for oplevelse og læring, ikke mindst for de yngste, som bliver særligt opmærksomme ved den fysiske kontakt. Første skridt blev derfor, at de studerende observerede børn fra daginstitutioner i museet; dertil havde museet nogle forholdsregler: Produktet måtte ikke befinde sig permanent i udstillingen og måtte ikke kræve opsyn, da man ønskede gratis tilbud. Samtidig skulle man hjemmefra kunne forberede børnene på museumsbesøget, der også skulle kunne afrundes hjemme på institutionen. Begge teams lyttede til museets ønsker og leverede brugbare ideer, der forholdsvis let kunne

implementeres: I forslagene kan børnehaver komme rundt i museet på egen hånd; ud fra børnenes egne erfaringer arbejdes der med historier om børn eller legtøjsdyr, som rejser med tog – emner, der kan arbejdes med før, under og efter besøget. Eksempelvis historier om Mads og Mette, der skal med toget til deres bedstemor og bedstefar, historien om Hubert og Prutte Ruth og en tilknyttet skattejagt med den glemsomme bamse Hubert og hans ven Prutteruth, der skal finde ting, glemt på en togrejse. Alle materialer var tilrettelagt i en form, der skulle kunne downloades fra museets hjemmeside. Samarbejdet med Pædagoguddannelsen i Odense og studerende på 2. semester har vist sig at være frugtbart. De studerende kunne bidrage med en pædagogisk indsigt og via sparring med museet skabe et produkt, der præcist henvender sig til målgruppen. Projektet viser, at når der samarbejdes på tværs af fagligheder, kan der udvikles godt og relevant materiale, der understøtter både museers og daginstitutioners ønsker og behov.

Spot On! Engelske plakater fra mellemkrigsårene

– en udstilling på Dansk Plakatumuseum i Den Gamle By

Af Erik Meistrup, kunstkritiker (AICA)

Dansk Plakatumuseum i Den Gamle By har i sin nye udstilling om engelske plakater inviteret eksterne kuratorer indenfor – redaktør for herværende blad og lektor ved Københavns Universitet – Line Hjorth Christensen, og grafisk designer Michael Jensen. Sammen stod de også bag den designhistoriske monografi *Plakatbevægelsen – en britisk designfront i mellemkrigsårene fra 1913*, som udstillingen på Dansk Plakatumuseum bygger videre på.

En del af udstillingen viser værker af Abram Games (1914-1996), en nøglefigur i moderne britisk plakatedesign. Under 2. Verdenskrig blev Games ansat af hæren som 'Official War Poster Artist' og professionaliserede og moderniserede krigsplakaten; bl.a. med budskaber, der opfordrede soldaterne til at børste tænder, holde fødderne rene og sørge for god hygiejne. Brush the cobwebs away, 1945. © The Estate of Abram Games.

Spot on! Engelske plakater i mellemkrigsårene er den første samlede udstilling af engelske plakater fra perioden, som er vist i Danmark siden 1932, så det er vel på tide! Også fordi udstillingens plakater afspejler en periode i den engelske plakats historie, hvor denne var i stærk udvikling, og hvor der både i plakaternes udtryk og udbredelse skete meget, hvilket bogen *Plakatbevægelsen* glimrende gør rede for. Det centrale omdrejningspunkt i både bog og udstilling er London Underground, det selskab der siden 1863 har stået for driften og udbygningen af det underjordiske net af lokaltog/metroen – altså svarende til DSB og driften af S-banenettet i København. Først i det 21. århundrede fik Danmark som bekendt underjordisk befordring, så vi er lidt sene på den.

Selskabet London Underground tilrettelagde også storstilede reklamekampagner og uddelegerede de grafiske opgaver med at skabe en lang række plakater af forskellig karakter til opsætning på stationerne. Et mindre antal plakater blev sat til offentligt salg. Oplaget var almindeligvis på ca. 1000 stk., hvoraf et par hundrede blev solgt til private fra særlige plakatusdalg.

Poster Movement

Ud over London Underground var det General Post Office (svarende til Post Danmark), olieselskaber som Shell, ølmærket Guinness o.a., der hyrede kunstnere og grafiske designere, hvoraf udstillingen viser nogle af de mest kendte og førende i perioden: E. McKnight Kauffer,

Abram Games, Barnett Freedman, Austin Cooper, Poul Nash og Tom Purvis. Disse folk udviklede et nyt grafisk design med vægt på det visuelle udtryk. I samarbejde med fremsynede erhvervsfolk og bakket op af kunstkritikere, gallerier, museer og kvalitetstrykkerier udgør de i fællesskab, hvad Hjorth Christensen betegner "the poster movement". Den engelske udvikling er lidt i modsætning til den, der fandt sted i Frankrig op til 1900, hvor der var fokus på det fortællende i plakaterne, herunder oplysninger om det produkt, plakaten reklamerede for. De engelske plakatudviklere var sig det sociale og demokratiske formål meget bevidst – igen i modsætning til det franske, der havde dyrket borgerskabets frivolitet og underklassens opvartning.

Relationer til kunsten

Udstillingen viser et udsnit af disse plakater i en opsætning af sortmalede trærammer i stilladsagtige strukturer, der indrammer det forhold, at netop det industrielle er det vigtigste; den britiske bevægelse kan ses som en delvis udløber af den italienske 'futurisme' med vægt på handling og det energiske i det moderne liv – tog, fly, radio, telefon, rulletrapper, men uden de antidemokratiske (fascistiske) undertoner, der var hos en del af futuristerne. Hjorth Christensen redegør i bogen for, hvordan den visuelle retorik i det nye plakatsprog bl.a. går på det, hun kalder "et plastisk lag" i tegndannelsen, baseret på usædvanlige relationer mellem farver, former og teksturer. Disse lag skaber

Flere af udstillingens ca. 100 plakater reklamerer for firmaer og organisationer, der ville brande sig som moderne virksomheder. Selskaber som Shell og London Underground allierede sig med nogle af tidens mest nyskabende kunstnere og grafiske designere og lagde grunden til det, vi i dag kender som corporate design. Foto: M. Jensen.

Høje plakattårne gennembryder øverste etage i Dansk Plakatumuseum. De giver en idé om de måder, vi oplever plakaten på i byrummet – tilfældigt og flygtigt, nært på eller fjernt, mellem arkitektur, trafik og andet byinteriør. Foto: M. Jensen.

En yngre plakentusiast kigger forbi plakatussalget på 55 Broadway, som også var hovedsæde for London Transport. Her kunne alle og enhver købe en plakat med hjem - helt i tråd med organisationens bærende filosofi om Art for All: at kunsten skulle være tilgængelig for enhver og kom alle ved.

Foto: Topical Press. © London Transport Museum.

plakatens ikoniske udtryk, hvor motivet både kan stå for det, man umiddelbart ser og for noget andet symbolsk, som kræver beskuerens indlevelse og fortolkning. Ud over futuristiske træk i nogle af de engelske plakater, har også det surrealistiske, specielt Dali, spillet en stor rolle. Jeg tror også, at den (mentale) udvikling, Duchamp havde sat i søen med sine skulpturelle 'ready mades', hvor netop industrielle produkter twistes til kunstobjekter, har medvirket som en underliggende tekst for nogle af de engelske plakatedesignere. Og så har udviklingen af

Arkæologi

Museum Sønderjylland, Arkæologi Haderslev

Sølvs-katten på museet. Sønderjyllands største vikingeskat – mønterne som blev fundet med metal-detektor, må være gravet ned kort efter år 1000. Der er indtil videre fundet danske, engelske og tyske sølv-mønter, samt en guldperle, sammenkrøllede sølvringe, brudsølv.

Viborg Museum

Jernalderens grænse gik ved Foulum. Ved prøvegravning er der fundet et ca. 250 m langt forløb af et hulbælte fra den tidlige jernalder ca. 500 f.Kr.

Arkæologer udgraver Reformationens vugge på Nytorv i Viborg. Velbevarede spor af Middelalderens Sct. Hans Kirke og Kirkegård under torvet. Undersøgelserne vil give væsentlig ny viden.

Konservering

Efteruddannelse i ophavsret specifikt for konservatorer. Kurset finder sted på Konservatorskolen, 15.1. 2016. Tilmelding til Karen Borchersen kab@ka.dk.

En fødselsdagsgave til Dronningen.

I fire måneder kan man på Statens Museum for Kunst følge med når museets konservatorer restaurerer et værk, der til dagligt hænger i H.M. Dronning Margrethe II's private bolig. Maleriet er malet af Johann Salomon Wahl omkring 1741.

Konferencer

Culture across Boundaries conference, Nuuk. 29.9. til 1.10.2015.

Deltager liste. Nærmere hos Lektor Vinnie Nørskov, mail: klavn@cas-dk

Personalialia

Keramikmuseum Danmark, CLAY, Museum of Ceramic Art, Denmark, Middefart.

Kunsthistorikeren Pia Wirnfeldt er udnævnt til direktør for museet. Hun har været ansat som inspektør og souchef på museet.

Danmarks Tekniske Museum, Helsingør

Pr. 1. januar tiltræder Jesper Buris Larsen stillingen som direktør for Danmarks Tekniske Museum og afløser dermed Jens Breinegaard, der efter 30 år på posten har valgt at gå på pension

Give Egnens Museum

Museets leder Anne M. Provst Skinnerup ophører efter lang tids sygdom. Karen

Marie Ravn er konstitueret og i løbet af efteråret vil bestyrelsen for museet arbejde med ansættelse af ny leder.

Meddelelser

Ny Carlsberg Fondet og Den Blå Planet

Gåturen til Den Blå Planet bliver til kunst. Med støtte fra Ny Carlsbergfondet har Jeppe Hein lavet tretten vilde, blå bænke. De er sat op på vejen fra metroen til Den Blå Planet på Amager.

Dansk Jødisk Museum, København

På www.jewmus.dk kan man få mulighed for at dykke ned i dansk jødisk lokalhistorie, hvor man vil kunne læse spændende beretninger om jødiske indvandrere og man vil også selv kunne bidrage med egne historier.

Vesterhimmerlands Museum, Aars

Nyhedsbrev juli-august
Museet har modtaget 500.000 kr. fra NordeaFonden til projektet Kulturarvstjenesten Vesthimmerland.

Vesthimmerland i Brasilien. Museets museumsunderviser Kim Callesen tog imod en invitation fra det brasilianske museumsforbund og har opholdt sig 14 dage i Rio de Janeiro. Formålet var at se på museumsformidling og museumsundervisning i Brasilien og afsøge muligheder for at opbygge et lærende partnerskab med de brasilianske museer. Erfaringsudvekslingen støttes af Kulturstyrelsen. mail@vmus.dk

Nyhedsbrev september 2015:

Budgetforlag sikret fastholdelse af museumsunderviser.

Aktiviteter på Stenaldercentret Ertebølle.

Nyhedsbrev oktober 2015:

Vesthimmerland udnævnt som kulturarvskommune. Museerne advarer mod nedskæringer.

Nyt om museumsundervisning.

Statens Naturhistoriske Museum

Zoologisk Museum nomineret til Børn i Byen Prisen. Dansk fund på årets top 10-liste over nye arter – to paddehatteformede skabninger. Meget sjælden trøffel fundet ved Nakskov.

Den Blå Planet, København

Er tunen på vej til Danmark igen efter 50 års fravær?

Nyt smukt koralrev fundet ved Australien.

Odense Zoo

Er kåret som Europas bedste Zoo igen!

Både originallitografier, indlånt fra London, og nye genoptryk vises i Spot On! Engelske plakater fra mellemkrigsårene. Her ses et udvalg fra Dansk Plakatmuseums egen samling, som vidner om, at danske plakatsamlere tidligt fik interesse også for den engelske del af europæisk designhistorie og kulturarv. Foto: Hans-Jørgen Hansen

det litografiske tryk hen mod offset-teknikkerne åbnet for nye muligheder. Også et redskab som airbrush vinder indpas i perioden, en teknik, der netop lægger afstand til kunstens maleri ved at gøre billedet helt glat og uden spor af håndens arbejde. I Spot On! ses teknikken særligt tydeligt repræsenteret i den del af udstillingen, der belyser designeren Abram Games' liv og værk.

Naturalistisk abstraktion

Et sted i sin bog nævner Hjorth, at noget karakteristisk i tidens plakater var, at den naturalistiske skildring oversættes til fragmenter af netop industrialiseringen, og at det sker i et abstrakt udtryk.

Her kan man ikke lade være med at tænke på den franske kunstner Ferdinand Legér og vores egen Franciska Clausen, der tilsvarende og i samme periode gjorde det industrielle til et mere abstrakt formsprog.

På en måde ligner mellemkrigstiden og

det, vi kan kalde den impressionistiske periode (1860-1900), hinanden i optaget-heden af den industrielle fremgang og omstrukturering af samfundet. I modsætning til vores egen tid, hvor vi er optaget af de negative virkninger og frygter skorstensrøgen. I bogen vises denne tendens til at hyldet det industrielle i flere af plakaterne; udstillingen fokuserer i højere grad på nogle af de store firmaer, der tog plakaten i brug som udvikler af nye reklameformer og det, vi i dag kender som corporate design. I en serie plakater fra Shell vises fremskridtet og det moderne. Bl.a. i form af fremstormende biler og motorcykler som ikoniske tegn for en spirende privatbilisme og frihed – for hvem, der nu havde råd.

Plakaten som medium ændrer sig fra at basere sig på teksten til, i denne periode, at blive et selvstændigt billedmedie, hvor teksten nogle gange næsten forsvinder eller integreres som en del af motivet. Det er en interessant blanding af offentlige organisationer og større private firmaer, der tilsyneladende skaber en fælles platform, hvor plakaten trives og udvikler sig. I nutidens plakater har fotografiet næsten fortrængt den grafiske billedform, og man kan man godt savne det grafiske sprog og de engelske designers stærke

bevidsthed om håndværksmæssig kvalitet, som udstillingen på Dansk Plakatmuseum også viser.

Det pionerarbejde, Line Hjorth Christensen har skabt i at genopdage en tabt sprogform, fortjener ros, og man kunne have ønsket sig, at endnu flere af de plakater, der er i bogen, kunne have været vist på udstillingen.

Spot On! Engelske plakater fra mellemkrigsårene. Dansk Plakatmuseum i Den Gamle By, 3.10.2015-3.1.2016. Til udstillingen er der tilrettelagt et undervisningsmateriale til gymnasieskolen. Se mere på: <http://www.dengamleby.dk/spot-on/> En gratis plakat med introtekst til udstillingen kan afhentes i museet (design: Michael Jensen) og nyheder om udstillingen postes løbende på Dansk Plakatmuseums facebook-profil.

Line Hjorth Christensen: *Plakatbevægelsen – en britisk designfront i mellemkrigsårene*; grafisk tilrettelagt af Michael Jensen. Tryk: Narayana Press. Udgivet på Museum Tusculanums Forlag, 2013, 304 s.; ISBN 978 87 635 3047 7

Perspective: nyt digitalt kunsttidsskrift

Af Peter Nørgaard Larsen, Pernille Nissen Feldt, Miriam Watts,
Statens Museum for Kunst

Nu bliver der nem og hurtig adgang til nye resultater inden for dansk kunsthistorie: I samarbejde med Kulturstyrelsen har Statens Museum for Kunst lanceret det digitale tidsskrift *Perspective*, der udgiver fagfællebedømte artikler med afsæt i danske museers samlinger og aktiviteter.

Perspective drives af Statens Museum for Kunst og er oprettet med støtte fra Kulturstyrelsen. Her ses ansvarshavende redaktør Peter Nørgaard Larsen sammen med redaktører Miriam Watts og Pernille Nissen Feldt. Foto: Ida Tietgen Høyrup.

Fælles kunstmuseal platform for forskningsformidling

Hvad siger den seneste forskning om, at det var C.W. Eckersberg, der indførte friluftsmaleriet i 1820'ernes Danmark? Hvem var 'Barbermaleren' John Christensen, og hvorfor gik han fra næsten kultagtig status i mellemkrigsårenes danske kunsthistorie til en senere nærmest ukendt position? Med artikler der tager fat på de spørgsmål, er det nye kunsthistoriske tidsskrift *Perspective* (perspective.smk.dk) gået i luften den 1. oktober 2015. *Perspective* udkommer på SMK's initiativ med støtte fra Kulturstyrelsen og er et fælles forskningstidsskrift for især de danske museer om deres samlinger og museumspraksis. Det er derfor ikke kun strengt kunsthistoriske artikler, der hilses velkommen, og som vil være at finde i *Perspective*. Også spørgsmål om f.eks. hvilken viden der kan høstes af formidlingssamarbejder på tværs af de danske museer eller hvilke diskussioner om idé og originalitet, der finder sted i den tekniske kunsthistorie lige nu, falder inden for *Perspectives* område. SMK har en mere end hundrede år lang tradition for udgivelsen af et kunsthistorisk tidsskrift. Den tradition videreføres nu i en mindre institutionsbundet form, for SMK står nok som udgiver, men *Perspective* fungerer fælles kunstmusealt for

Folkeliiv på Kapelvej ledsager artiklen om "Barbermaleren" John Christensen, som mag.art. og seniorforsker ved Det kgl. Bibliotek Hanne Abildgaard har publiceret, som en af de første bidragydere til det nye tidsskrift *Perspective*. Tegningen er udført i den periode, hvor John C. drev barberforretning fra Kapelvej på Nørrebro. John Christensen: *Folkeliiv på Kapelvej*. 1932. Blyant, pen, pensel, tusch, vandfarve på papir. 257 x 341 mm. Den kgl. Kobberstiksamling, SMK, inv.nr. KKS1965-86. Foto: SMK Foto.

publiceringen af fagfællebedømte forskningsartikler, der foruden den almindeligt interesserede læser især er målrettet forskere og museumsfolk med viden om det danske kunsthaglige museums miljø. Den nye museumslov stiller krav om øget forskningsaktivitet og -kvalitet på de danske museer, og tidsskriftet er således et tiltag for at imødekomme behovet for et sted, hvor nye resultater kan udgives og udveksles. SMK's direktør Mikkel Bogh formulerer det således: "Det er både naturligt og relevant, at SMK som hovedmuseum påtager sig en værts- og udgiverrolle for et nyt digitalt tidsskrift. Vi vil gerne bidrage til at udvikle åbne vidensmiljøer og nye publiceringskanaler, der kan give dansk kunsthistorisk forskning den synlighed, den fortjener."

Læsevenligt og fleksibelt

Trods stor forkærlighed for og glæde ved den trykte kunstbog har det været ønsket at lave et udelukkende digitalt tidsskrift, der prioriterer den gode læseoplevelse og indbydende præsentation af illustrationer, som man kender det fra den klassiske publikation. Desuden betyder

den digitale publicering øget fleksibilitet i udgivelsesforløbet, så artikler løbende kan indsendes, bedømmes og tilgængeliggøres uafhængigt af et trykt tidsskrifts deadlines.

Perspective vil med andre ord supplere de aktuelle udgivelsesmuligheder og bidrage til større eksponering og gennemslagskraft af forskningen på det kunsthaglige område. Det kan både være forskning med afsæt i kunstnere og enkelte værker, forskning i formidling eller inden for den tekniske kunsthistorie, eller forskning, der har et mere metodisk og teoretisk sigte. Dertil kommer den viden, der måske ikke egner sig til de bredere formidlende publikationer, som museerne (heldigvis) også er forpligtet til at levere: "En stor del af forskningen på Faaborg Museum og mange andre mindre kunstmuseer foregår i forbindelse med særudstillinger og tilhørende forskningsbaserede publikationer," siger direktør for Faaborg Museum, Gertrud Hvidberg-Hansen og uddyber: "Men det er vanskeligt at finde midler og relevante medier til at publicere andre forskningsbaserede artikler og emner. *Perspective* stimulerer dermed museets for-

skere til i endnu højere grad at udføre en fri, kunsthaglig forskning som supplement til den mere publikumsrettede forskning, som særudstillinger nødvendigvis indebærer."

Fri tilgængelighed

Med sin forankring på SMK er *Perspectives* redaktion sammensat af medarbejdere på museet, hvor også tidsskriftets hjemmeside understøttes og udvikles, så der sikres varig adgang til det publicerede materiale. En redaktionskomité af danske og internationale fagkollegaer er desuden tilknyttet. Artiklerne kan indsendes på dansk eller engelsk til redaktionen, der sørger for at de oversættes, så de bringes på begge sprog - frit tilgængelige til download og deling i et tidssvarende og indbydende format på pc, tablet, mobil eller downloadet til print.

Læs mere på perspective.smk.dk. Artikler modtages på perspective@smk.dk. Oprettelsen af *Perspective* er muliggjort via midler fra Kulturstyrelsen og SMK.

STAY

– når samtidskunsten flytter i fængsel

Af Julie Horne Møller, museumsinspektør
Horsens Kunstmuseum

Horsens Kunstmuseum indgik i starten af 2015 et samarbejds-projekt med Det Kongelige Danske Kunstakademis Billedhugger-skole, Display festivalen og FÆNGSLET. Intentionen var at skabe en unik kunstoplevelse i en alternativ udstillingsramme, der tog sit afsæt i det tidligere Statsfængsel i Horsens.

Afsættet for Horsens Kunstmuseums deltagelse i projektet er hentet fra et helt andet sted – på Eastern State Penitentiary i Philadelphia, USA.

Eastern State Penitentiary

At samtidskunsten kan være med til at italesætte problemstillinger og flytte grænser er ikke noget nyt. Men hvad betyder samtidskunsten for vores måde at opfatte et givent rum på? Et konkret svar på det fik museets kunstfaglige personale på en studietur til Eastern State Penitentiary i Philadelphia. Det amerikanske fængselsmuseum er gen-nem-syret af en helt særlig forfaldsæstetik, hvor man som besøgende træder direkte ind i de historier, som et tidligere fængsel rummer. Udover at fortælle fængslets historie, danner det også ramme for en række skiftende samtidskunstværker, der tager afsæt i fængslets primære tema-tikker: kriminalitet, retfærdighed og arkitekturhistorie. Kunstprogrammet er vokset væsentligt siden 2008, og de aktuelle kunstværker skaber på den måde et

særligt bindeled mellem fortid og nutid, fængselshistorie og kunsthistorie.

Det tidligere Horsens Statsfængsel blev opført i 1847 og taget i brug i 1853 og fungerede som fængsel indtil 2006. Efter lukningen af Horsens Statsfængsel i 2006 fik stedet et nyt navn, den mundrette betegnelse FÆNGSLET. Stedet har siden da fungeret som et kulturelt fyrtårn, og i 2012 åbnede Fængselsmuseet på samme lokation. Fængselsmuseet viser verdens største samling af fængselsgenstande. Her inviteres man på en rundtur i det gamle statsfængsels historiske bygninger, som giver et indblik i fængselslivet igennem de 153 år, stedet fungerede som fængsel, set fra såvel den indsattes som den ansattes synsvinkel.

Med udstillingen STAY er det første gang, at FÆNGSLET huser samtidskunst. Udstillingen viste værker af 11 studerende

'to the prevalence of which rotatory motion is perhaps to be attributed the giddiness and false steps', fra 2015 af Anna Moderato. Foto: Julie Horne Møller.

fra Det Kongelige Danske Kunstakademis Billedhugger-skole, kurateret af Horsens Kunstmuseum.¹ Værkerne blev skabt specifikt til udstillingen, som åbnede i forbindelse med Display, ud fra et ønske om at udvide festivalens eksisterende rammer. Nogle af de spørgsmål, som har været afsæt for udstillingen er: Hvilke betydninger ligger der i "ude" eller "inde"? Er et indre gårdrum i et fængsel et frirum eller er det snarere dobbelt lukket? Og hvad sker der med billedkunsten uden for museets hvide kube?

Fra rockergang til fængselsgård

Værkerne var placeret i to tidligere fængselsgårde, på det, der tidligere var kendt som "rockergangen", i gymnastiksalen og ved indgangen til fængslet. I den østvendte fængselsgård præsenterede Jens Hüls Funder værket 'Emotional pain' fra 2015. Værket bestod af et forstørret skrigende orange basketballnet, placeret højt oppe og bagved et tydeligt slidmærke, som fortalte, at nettet var blevet brugt meget. Men der var noget foruroligende ved værket, for hvorfor så nettet så nyt ud, og hvorfor var det tydeligt større end et normalt basketballnet? Med 'Emotional Pain' pegede Jens Hüls Funder på nogle af de forestillinger, man som gæst danner sig i mødet de gamle fængselsbygninger.

'Fountain' fra 2015 af Christine Overvad Hansen. Foto: Julie Horne Møller.

'Emotional Pain' fra 2015 af Jens Hüls Funder. Foto: Julie Horne Møller.

Den østlige fængselsgård er aldrig blevet brugt til at spille basketball i, men værket bygger på en stereotyp forestilling om, at fanger spiller basketball.² Derudover er det i selv samme fængselsgård at Danmarks sidste henrettelse fandt sted i 1892. I den vestvendte fængselsgård kunne man opleve Anna Moderatos værk 'to the prevalence of which rotatory motion is perhaps to be attributed the giddiness and false steps', fra 2015 - en række betonelementer opstillet i stor oval form. I denne kontekst parafraserede værket en tidligere løbebane og fangernes adgang til et grønt areal.³ På den gamle rockergang havde Christine Overvad Hansen skabt 'Fountain', et værk der tematiserer tiden i form af et forløb igennem tre celler; i den tredje celle hang en glaskolbe med vand, i balance med et vægtlod, som bringes i ubalance, når vandet fordamper.⁴

Udstilling i et historisk rum

Som kuratorer oplevede vi et stort potentiale i at arbejde med en ramme og med rum, der bryder fra den hvide kubes æstetik. Og i at henvende os til et publikum, der ikke nødvendigvis selv har opsøgt billedkunsten, da stedets besøgende især kommer for at se fængselsmuseet. Bygningerne og rum, ude og inde, rummer mange historier og spor, der fik indflydelse på værkerne: I modsætning til en "neutral" ramme skabte fængslet en trykkende grundstemning og til en vis grad også uhygge, som kunsten interagerede med. Illusionen om at løbe i et lukket rum, hvor du ikke kan komme ud, eller om at spille basketball i en fængselsgård, hvor henrettelser engang fandt sted, skabte grobund for refleksion og for interessante møder mellem den historiske bygning og

samtidskunsten. Selv fik vi prøvet kræfter med et rum på grænsen mellem det offentlige og det totalt aflukkede. Vi håber ikke, det er sidste gang, vi kan etablere et møde mellem kunst, rundet af vores egen tid, og en særlig kulturhistorie.

Links

www.horsenskunstmuseum.dk
www.displayfestival.dk
<http://faengslet.dk>
<http://www.kunstakademiet.dk/da/skoler-og-institutter/billedhugger-skolen-charlottenborg>

Noter

1. De deltagende kunstnere er alle studerende på Det Kongelige Danske Kunstakademis Billedhugger-Skole v. professor Martin Erik Andersen: Christine Overvad Hansen, Sebastian Hedevang & Jack Heard, Jens Hüls Funder, Mathias & Mathias, Benedikte Bjerre, Dina Friemuth, Cecilie Skov, Anne Eckersberg, Sofie Kondrup og Anna Moderato.
2. Forestillingen om at fængselsfanger spiller basketball ses f.eks. også i filmen 'American History X' fra 1998.
3. Løbebanen eksisterer ikke mere og stedet hvor den tidligere var placeret bruges den dag i dag til at afholde koncerter og events på.
4. Om værket har Christine Overvad Hansen udtalt: "Jeg oplevede udstillingen i Horsens Statsfængsel som en helt unik mulighed for at arbejde stedsspecifikt med en ellers sjældent tilgængelig rumlighed og arkitektur. Som ramme, fungerede fængslet, som en stærk katalysator, ikke bare for mit eget projekt, men også for arbejdet med udstillingen som helhed. De fem værker, der indgik i forløbet, var tænkt til, dels at bygge videre på den umiddelbare rumlige stemning, som jeg fandt meget present i cellerne, og dels til at indskrive forskellige tidsligheder og bevægelser i hver celle."

Den Danske Tehistorie

Af Annette Hoff

Bogen er første bind i Den Gamle Bys forskningsprojekt om *Nydelsesmidlernes Danmarkshistorie*. Samtidig udkommer en bog om kaffens historie.

Bogen giver et levende indblik i danskernes hverdagsliv med tedrikning fra ca. 1660 og helt frem til vor egen tid. I arkivernes og museernes samlinger har man fået helt ny viden om, hvordan teen blev en del af mange danskeres hverdagsliv. *Den Danske Tehistorie* bringer os fra 1600-årenes luksus til nutidens dagligdag, gennem krig og fred, fritid og ungdomsoprør. Bogen er et nyt stykke Danmarkshistorie, som også bringer os forbi kineserier, tilbagevendende sundhedsdiskussioner og moderne tesaloner. **360 s., indb., rigt ill. farve. Forlaget Wormianum og Den Gamle By, Aarhus 2015. Pris 288 kr.**

Den Danske Kaffehistorie

Af Annette Hoff

Bogen er andet bind i Den Gamle Bys forskningsprojekt om *Nydelsesmidlernes Danmarkshistorie*.

Bogen giver et levende indblik i danskernes hverdagsliv med kaffedrikning fra ca. 1660 frem til vor egen tid. Bogen bringer os fra 1700-årenes luksus til nutidens dagligdag, gennem krig og fred, arbejds- og fritidsliv – kaffen har været med hele vejen. Bogen er et nyt stykke Danmarkshistorie, som også bringer os forbi kaffehygge, tilbagevendende sundhedsdiskussioner og moderne kaffebarer. **349 s., indb., rigt ill. farve. Forlaget Wormianum og Den Gamle By, Aarhus 2015. Pris 288 kr.**

Hestevogne på landet

Af Per Ole Schovsbo

Vognene og deres håndværk i Kongeriget og Hertugdømmerne i det 19. og 20. århundrede.

Bogen har følgende kapitler: Land og skov, Transport og trafik, Vognenes benævnelser, Hjul- og karetmager, Stivvognens kilder, Perioderne. Landbrugsvognene i 1. halvdel af det 19. århundrede: Kildetekster. Analyse landbrugets vogne i 1. halvdel af det 19. århundrede. Landbrugsvognene i 2. halvdel af det 19. århundrede. Kildetekster, Analyse. Landbrugsvognene i 1. halvdel af det 20. århundrede. Indledning. Kildetekster. Yngre maskinprøvninger. Analyse. Kapitel 5: De stive landbrugsvognes danske provinser på europæisk baggrund. Vognprovinser. Konklusion. Zusammenfassung. Kapitel 7: Anvendt litteratur. Kapitel 8: Bilag.

272 s., indb. Ill. s/h. Museum Sønderjylland – Slesvigske Vognsamling 2015.

Oldtidsagre i Danmark. Fyn og Langeland

Af Viggo Nielsen og Niels-Chr.

Clemmensen

Viggo Nielsen (1920 -2014), der både var arkæolog og jurist, spillede som embedsmand en betydningsfuld rolle i forbindelse med udarbejdelsen af naturfredningsloven fra 1969, der også omfattede vore fortidsminder, og han var i mange år direktør for Fredningssstyrelsen. Som arkæolog havde Viggo Nielsen siden 1950'erne beskæftiget sig indgående med registreringer og opmålinger af synlige oldtidsagre i de østdanske skove. Han publicerede i sit otium to store bind om oldtidsagre på Bornholm og på Sjælland, Møn og Lolland-Falster. Inden sin død nåede Viggo Nielsen sammen med sin tro følgesvend gennem mange år, landmåleren Niels-Chr. Clemmensen, i store træk at afslutte teksten til dette bind om oldtidsagre på Fyn og Langeland. Som landmåler har Niels-Chr. Clemmensen været med til at udvikle brugen af de såkaldte reliefkort med henblik på registrering og dokumentation af synlige oldtidsagre i vore skove, og i bogen sammenstilles disse kort med udtegninger af agrene på moderne topografiske kort. Herved får man et enestående indblik i, hvordan disse agerfelter fra jernalderen udgør et unikt kulturmiljø i de danske skove. Resultaterne sættes i perspektiv af arkæologiske og naturvidenskabelige undersøgelser i udvalgte områder. **179 s., indb., rigt ill. med farvebilleder. Jysk Arkæologisk Selskab, Højbjerg. Pris 350 kr.**

Lejre bag myten. De arkæologiske udgravninger.

Af Tom Christensen

Historien om kongeriget Danmark begynder i Lejre på Sjælland. Her lå ifølge sagaer og krøniker kongeslægten Skjoldungernes berømte kongsgård. Men fortællinger om dem var sagn og myter og ikke historie. Arkæologiske udgravninger har imidlertid vist, at Lejre var hovedsæde for en stormand eller konge i sen jernalder og vikingetid (500-1000 e.Kr.). Bogen handler om de haller, grave og fund bl.a. skattefund, der er med til at tegne et nyt billede af denne sagnomspundne lokalitet. Bogen er skrevet af museumsinspektør Tom Christensen, Roskilde Museum, der i mange år har stået for udgravningerne. **564 s., indb., rigt ill. med farvebilleder. Jysk Arkæologisk Selskab i samarbejde med ROMU. Pris 448 kr.**

Vor Frue Kirke og tekstilerne – Vor Frue Kirke og Natkirken

Af Susanne Torgaard og Signe Malene Berg

Bogserien "Vor Frue Kirke og ..." er blevet udvidet med en bog om kirkens tekstiler og en bog om Natkirken, så nu er serien på i alt 8 titler. De øvrige bøger handler om Vor Frue Kirke og orglerne, Kristus og Englen, Apostlene, H.C. Andersen, Søren Kierkegaard og C.E.F. Weyse og H.P.E. Hartmann. **12x12 cm med 24 ill. Sider. Vor Frue Kirke, Københavns Domkirke. Pris 25 kr. pr. stk., eller 3 bøger for 60 kr.**

Sammenlignende vandalisme. Asger Jorn, den nordiske folkekunst og arkæologien

Af Teresa Østergaard Pedersen

Asger Jorn beskæftigede sig indgående med den forhistoriske og middelalderlige kunst i Norden gennem mere end 30 år. Han søsatte ambitiøse projekter, som ud over at involvere vennen og arkæologen P.V. Glob og fagfolk fra hele Norden også kom til at involvere forlag, fotografer, ministerier og museumsfolk. I bogen berettes for første gang sammenhængende om Jorns nordiske projekter og arkæologiske interesse, og der redegøres udførligt for tankerne bag oprettelsen af "Skandinavisk Institut for Sammenlignende Vandalisme" og planerne for udgivelsen af det 32-bind store bogværk om "10.000 års nordisk folkekunst". Endvidere følger man Jorns bestræbelser for at få kunsten og arkæologien til at gå op i en højere enhed og for at forstå vores gamle nordiske billeder og kunstneriske arv på nye måder. Der redegøres endvidere for uoverensstemmelser, forliste planer og for de allersidste studier af Gotlands granitbilleder, som Jorn udførte kort for sin død i 1973.

119 s., indb., rigt ill. Moesgaard Museum og Museum Jorn. Pris 198 kr.

Vikingsmuseet Ladby – Grav, skib og museum

Af Mette Ladegaard Thøgersen

Bogen giver en farverig og levende introduktion til Ladbykibet. I bogen fortælles om Ladbykongens begravelse i det smukke skib, der skulle føre ham til Dødsriget, lastet med masser af fornemme gravgaver. Det 21,5 meter lange og tre meter brede Ladbykib har også fungeret som et sejlskib, og også den historie foldes ud. Ligeledes knyttes der an til det landskab, Ladbykongen levede i – vikingernes land. Endelig fortælles historien om museet over Ladbykibet, Vikingsmuseet Ladby, og ambitionerne om at være et aktivt museum for alle.

76 s., Østfyns Museer, 2015.
Pris 68 kr.

Jacobine er sulten. Dansk madhistorie fortalt til børn

Af Bettina Buhl

Børnebog fortæller om den danske madkultur og om madlavning og de klassiske danske råvarer.

Fortælling om en ung kvinde og en hel gårdmandsfamilie, som levede i 1800-tallets Danmark. Historien er dramatisk, idet vi i bogen kommer på besøg hos landsbyens kloge kone, for kun et besøg hos hende kan redde Jacobines liv. Derved når vi ind til bogens kernefortælling, som handler om medicinen, som redder Jacobine. Råvarer som endnu i dag har stor betydning for danskernes daglige madlavning.

Bogen er den tredje bog i serien om dansk madkultur. Bøgerne kan læses uafhængigt af hinanden, men ved at læse alle 3 bøger (Kresten er sulten, Jacobine er sulten og Alfred er sulten) gives et madhistorisk overblik over perioden 1700 til 1900.

Bøgerne er illustreret af Susanna Hartmann. Udgivet af Forlaget Klematis.

Danskernes småkager. Et småkageleksikon

Af Bettina Buhl

Pris: 199,95

Nyt Nordisk Forlag Arnold Busck, 2015.

Nattens Gerninger

Af Poul Duedahl og Ulrik Langen (red.)

Bogen trodser tabuerne og beretter om tiden mellem skumring og dagry i Danmark i perioden fra 1500-tallet og helt frem til, at den ydre og indre oplysning indskrænkede natten til et minimum. Bogen fortæller om, hvordan natten åbnede sig for et tætpakket mylder af liv præget af frigjortheden fra statens og kirkens opsyn. Natten rummede sine helt egne værdier, myter, ritualer, fjendebilleder, heltefortællinger og artefakter, som man kommer nærmere ved i bogens kapitler at tage udgangspunkt i natlige begreber som fx døden.

324 s., Gads Forlag 2015. Pris 399,95 kr.

Empire of Chance – The Napoleonic Wars and the Disorder of Things

Af Anders Engberg-Pedersen

Napoleon's campaigns were the most complex military undertakings in history before the nineteenth century. But the defining battles of Austerlitz, Borodino, and Waterloo changed more than the nature of warfare. Concepts of chance, contingency, and probability became per-

manent fixtures in the West's understanding of how the world works. "Empire of Chance" examines anew the place of war in the history of Western thought. Showing how the Napoleonic Wars inspired a new discourse on knowledge.

336 s., Harvard University Press, 2015.

Danmark besat – Krig og hverdag 1940-45

Af Claus Bundgård Christensen, Joachim Lund, Niels Wium Olesen og Jakob Sørensen

I bogen knyttes trådene fra 70 års udforskning af besættelsesårene til en samlet fortælling om det danske samfund under besættelsen. Det er en historie, der begynder længe før den 9. april og har forgreninger langt uden for landets grænser. Det er en historie, der handler om demokrati og diktatur, om heldmod og opportunisme, om overlevelse og tilpasning. Men først og fremmest er det historien om modsætninger og sammenhæng i det 20. århundredes danmarkshistorie.

953 s., Informations Forlag 2015. Pris 299,95 kr.

Balladesang og kædedans. To aspekter af dansk folkevisekultur

Af Lene Halskov Hansen

Fortællende viser med rødder i middelalderen har siden midten af 1800-tallet været emnet for adskillige banebrydende tekststudier og har især været behandlet inden for litteraturhistorien, ligesom de indgår i Kulturministeriets omdiskuterede Kulturkanon.

Men hvordan kommer det fortællende aspekt af disse ballader til udtryk i selve sangen, og hvordan kan vi forstå den mundtlige sangtraditions syngemåde og det personlige sangudtryk? For første gang i dansk viseforskning søges disse spørgsmål nu systematisk besvaret. Med fem traditionelle sangere fra forskellige egne i Danmark som hovedpersoner, med enestående lydoptagelser og et omfattende kildemateriale som baggrund introducerer Lene Halskov Hansen begrebet 'det fortællende sangudtryk', ligesom begreberne visualisering, overlevering og tilegnelse og betydningen af viserne nuanceres.

373 s., inkl. cd, ill. Museum Tusculanums Forlag, Københavns Universitet 2015. Pris 375 kr.

Udsigt til forfølgelse – Det danske udenrigsministerium og de europæiske jødeforfølgelser 1938-1945

Af Jacob Halvas Bjerre

Indsamlingen af viden om forfølgelsen af de europæiske jøder foregik i det meste af Europa fra 1933, og samarbejdspolitikken

muliggjorde diplomaternes fortsatte arbejde. De blev tilskuere til jødernes skæbnetime og kom i personlig kontakt med jøder, der skulle deporteres, og danske jøder, der var fanget i Europa. Hvor meget vidste det danske udenrigsministerium? Hvad gjorde de med deres viden? Kendte de til massemordet? Disse spørgsmål behandler bogen, og svarene giver afgørende ny viden om jødeforfølgelserne set fra et dansk perspektiv.

278 s. Syddansk Universitetsforlag, 2015. Pris 239,20 kr.

Redningsmænd – Skandinaviske aktioner for at redde fanger fra tyske kz-lejre i krigens sidste år

Af Bo Lidegaard

Historien om de mange aktioner, der i foråret 1945 fik transporteret over 20.000 fanger fra tyske koncentrationslejre til sikkerhed i Sverige. Sporene følges fra de første norske og danske initiativer, der udgik fra aktivister, som trods modstand fra alle sider satte alt ind på at hente deres landsmænd fra lejrene, inden det var uigenkaldeligt for sent-

464 s., Politikens Forlag 2015, Pris 210 kr.

Turen går til besættelsestidens København

Af Claus Bundgård Christensen, Jakob Sørensen, Joachim Lund og Sofie Lene Bak

Med guiden i hånden får man mulighed for at komme helt tæt på krigens mange dramatiske begivenheder og se hovedstaden i et nyt og anderledes lys. Guidens tekster og kort introducerer brugeren til alle vigtige spor fra de fem forbandede år og dækker alt fra tysk terror, de danske nazister, værnemagten og modstandskampen, sortbørshandel og politik. Sporene kan være centrale bygninger, men også jordanlæg, sabotagesteder, skudhuller, mindesmærker og graffiti. Bogen indeholder også en guidet tur langs Øresundskysten i sporet på de danske jødernes flugt til Sverige, og endelig kan man fordybe sig i bogens temaartikler.

264 s., Politikens Forlag 2015. Pris 250 kr.

Installation Art between Image and Stage

Af Anne Ring Petersen

I bogen undersøger Anne Ring Petersen grundstenene for en af nutidens mest udbredte kunstformer. Installationer er - lige som skulpturer - tredimensionelle formationer eller billedannelser, men i modsætning til skulpturen er installationen karakteriseret ved at være formet af rum eller rumlige scenografier, som skaber betydning og sanseoplevelser gennem billedsprog. Som resultat af dette er in-

stallationer ofte stort anlagte kunstværker, som beskueren kan gå ind i, og de lever dermed til fulde op til nutidens krav om spektakulære, æstetisk iscenesatte events og kulturoplevelser, der taler til sanserne. Med grundige analyser af værker af væsentlige installationskunstnere, søges der i denne bog svar på, hvad installation egentlig er, hvilke virkemidler den bruger, hvordan installationskunstens opståen kan forklares i et kulturhistorisk perspektiv.

507 s., rigt ill., sprog: engelsk. Museum Tusculanums Forlag, Københavns Universitet 2015. Pris 398 kr.

Radioverdener – Auditiv kultur, historie og arkiver

Red.: Erik Granly Jensen, Jacob Kreutzfeldt, Morten Michelsen og Erik Svendsen
I slutningen af det 20. århundrede troede de fleste, at radioen ville blive fortidens medium i kraft af webmediets sejrsgang. Men i dag lever radioen i bedste velgående på nye præmisser, og den er med stor succes blevet integreret i det 21. århundredes digitale medieplatforme. Bogen består af en række nedslag i radioens sammensatte historie, som den har udfoldet sig i Danmark siden begyndelsen af det 20. århundrede.

322 s., Aarhus Universitetsforlag 2015. Pris 399,95 kr.

Årsskrifter Lolland-Falster August 2015:

Thit Birk Petersen: Refshaleborg – borgen på øen i søen

I Maribo Sønderø ligger en ø, Borgø. De fleste lokale kender den, idet der indtil midten af 1960'erne var dansepavillon på øen, og det var her, man dansede natten lang i de lyse sommernætter. Øen har dog også en ældre kulturhistorie. Som navnet antyder, ligger der på øens vestlige spids et voldsted, Refshaleborg. Dette er kendt af folk og har også været brugt som udflugtsmål gennem tiden. Det er stadig muligt at besøge dette ret usædvanlige og meget imponerende voldsted. Båden "Anemonen" sejler i sommerhalvåret til Borgø. I månedens artikel fortæller arkæolog Thit Birk Petersen om Refshaleborgs historie.

Månedens artikel kan findes på www.aabne-samlinger.dk

Kataloger/publikationer udgivet i forbindelse med udstillinger

Monet – Lost in Translation

Til udstillingen på ARoS med værker af Monet og de store franske impressionister

er udgivet et katalog. 2015. Pris 399 kr.
ARoS Aarhus, 2015.

Fuglsang 1885-1959. Billedkunst, musik og friluftsliv

Til udstillingen (til 10.1.2016) er udgivet et selvstændigt, tværfagligt bogværk med ny viden om datidens musik, kunst- og friluftsliv, der nok er belyst i brevvekslinger, erindringer og faglitteratur, men ikke tidligere har været emne for et selvstændigt tværfagligt bogværk. 136 s., rigt illustreret.
Fuglsang Kunstmuseum, Toreby, Lolland 2015

Forvandlinger – Moderne myter i dansk kunst 1900-1950

Til udstillingen er udgivet rigt illustreret publikation med artikler af museumsdirektør Gertrud Hvidberg-Hansen, Faaborg Museum, museumsinspektør Gertrud Oelsner, Fuglsang Kunstmuseum og ph.d. Studerende Rasmus Kjærboe, Københavns Universitet.

Faaborg Museum 2015

Heerup og Avantgarden

Er et samarbejde, der udspringer af ønsket om at kaste et nutidigt blik på Henry Heerup. Samarbejdet har resulteret i tre sideløbende udstillinger samt udgivelsen af den fælles fagfællebedømte antologi. Heerup var i centrum af dansk kunst i et halvt århundrede og spillede en rolle i udviklingen af den europæiske kunst før, under og efter 2. verdenskrig. Alligevel er hans værker hidtil gået under forskningsradar i kunsthistorien.

Carl-Henning Pedersen & Else Alfelts Museum, Herning 2015

Kunstnersammenslutningen Martsudstillingen

Til udstillingen – på Holstebro Kunstmuseum (til 10.1.2016), Fuglsang Kunstmuseum (6.2. til 16.5. 2016) og Vendsyssel Kunstmuseum (sommer-efterår 2016) er udgivet et rigt illustreret katalog med tekster af kunsthistorikeren Henning Jørgensen og kunsthistorikeren, ph.d. Karen Westphal Eriksen.

Holstebro Kunstmuseum 2015.

Love, Fear og Evil. Nina Sten-Knudsen

Til udstillingen (til 10.1.2016) er udgivet et gennemillustreret katalog over hele udstillingsprojektet. Kataloget præsenterer hvert enkelt værk fra både udstillingen *Love and Fear* fra 2011 og den aktuelle *Love, Fear and Evil*.

Horsens Kunstmuseum 2015-10-27

Ege-Ekspeditioner

Til udstillingen – omtalt i Danske Museer

3, 2015 i forbindelse med udstillingen på Fuglsang Kunstmuseum – er udgivet katalog.

Johannes Larsen Museet, Kerteminde 2015

Yayoi Kusama I uendeligheden

Til udstillingen (til 24.1.2016) omtalt i Danske Museer nr. 3, 2015 er udgivet katalog med fgl. indhold: Marie Laurberg: Dybe Overflader, Jo Applin: Kusamas Objekt-Verden. Infinity Mirror Room – Phalli's Field. Stefan Würrer: Kvinden bag Prikkerne. Om Yayoi Kusamas Litterære værk.

Fire digte af Yayoi Kusama. Signe Marie Ebbe Jacobsen: Biografi. Værker.

128 s., heftet, rigt ill. farve. Louisiana Revy, 56. årg., nr. 1, August 2015

Tegner og Kvinderne – set af Suste Bonnen

Til udstillingen (til 17.1.2016) er udgivet katalog med bidrag af kunsthistorikeren Tove Thage, kunstneren selv, Suste Bonnen, og museumsdirektør Luise Gomard, Rudolph Tegnernes Museum og Skulpturpark.

Ribe Kunstmuseum, 2015

Frank Koolen Play Hard

I udstillingen (til 20.12.2015) slår museet et slag for nødvendigheden af unødvendig leg. Leg som generel livsindstilling. Leg som en måde at kommunikere og bearbejde virkeligheden på. Leg som et pusterum for hverdagens trivialiteter. Leg som ikke har noget andet formål end sig selv.

Til udstillingen er udgivet et rigt illustreret tværfagligt katalog, som indeholder forskellige forskeres tilgange til leg, kunstnerbidrag, små spil og andre legende ideer.

Museet for Samtidskunst, Roskilde, 2015

Anders Kirkegaard

Til udstillingen (til 3.4.2016) er udgivet en omfattende monografi om den markante kunstner.

Vejle Museerne – Kunstmuseet, 2015

I Orkanens Øje. Nell Walden og Der Sturm

Til udstillingen (til 24.1.2016) er udgivet illustreret katalog. Pris 199 kr.

Øregaard Museum, 2015

Eckersbergs smukke løgn

Til udstillingen (til 24.1.2016) er udgivet forskningsbaseret udstillingskatalog.

Statens Museum for Kunst, København, 2015

Midt i modernismen – Niels Larsen Stevns og den danske avantgarde

I forbindelse med udstillingen er der udgivet katalog, som er nummer 3 i skrifttrækken fra Niels Larsens Stevns Videnscenter. Katalogets tekst er skrevet af kunsthistorikeren, dr.phil. Mikael Wivel. Såvel udstilling som katalog fokuserer på Niels Larsen Stevns og hans rolle i den tidlige danske modernisme – en rolle, der hidtil har været underbelyst i den danske kunsthistorie. **108 s., indb., ill. farve. Vendsyssel Kunstmuseum, Hjørring i samarbejde med Bornholms Kunstmuseum og Kastrupgårdsamlingen, 2015.**

Tvær sterkar – To stærke

Til udstillingen med værker af Juliana Sveinsdottir og Ruth Smith er udgivet et stort katalog på hhv. dansk, islandsk og færøsk. Katalogets tekst er skrevet af hhv. Hrafnhildur Schram og Niels Ohrt. Indeholder værkfortegnelse.

156 s., heftet, genemill. Farve. Listasavn Føroya 2015. Nordatlantens Brygge, København

Storm, Boletta Silis-Høegh

Til udstillingen er udgivet katalog med tekster af David Winfield Norman og Aron Bang.

20 s., gennemill. farve. Nordatlantens Brygge, København 2015

Gensyn – Per Bak Jensen

Til udstillingen er udgivet bogen GEN-SYN, der ud over en lang række gengivelser af Per Bak Jensens billeder også rummer kunstnerens egne tekster, et interview med ham og en omfattende biografi.

Kunstmuseet i Tønder, Museum Sønderjylland 2015.

Tidsskrifter

Dragtjournalen nr. 12, 9. årgang

Red.: Kirsten Rykind-Eriksen

Tema: Håndværk

Kirsten Rykind-Eriksen: Forord

Susanne Klose: Håndværks kompetencer i uddannelsessystemet.

Louise Agger Green: Smock.

Laila Glienke og Wu Manlin: Object in focus. History of a Chinese costume.

Anna Batzer og Ida Demant: Egtvedpigens dragt – en rekonstruktion i 2014.

Maria Christine Grøn og Esben Rahbek

Gjerdum Pedersen: Bæredygtighed fra et designerperspektiv.

Dragtjournalens Favorit 12 ved Tove Engelhardt Mathiasen: Helles hønsestrikkede nederdel i Den Gamle By.

Varia ved Camilla Luise Dahl: To lærredsvævere i Danmark 1592 og 1655.

Boganmeldelser: Fashion and Museums. Theory and Practice; Exhibition Fashion, before and after 1971; Helsingør Skifteprotokol 1572-1582; Kongens klær.

66 s., ill. farver. Udkommer to gange om året. Den Danske Dragt- og Tekstilpulje, 2015. Ligger som e-udgave under www.dragt.dk

Dragtjournalen nr. 13, 9. årgang

Red.: Kirsten Rykind-Eriksen

Tema: Kvinders tekstile spor – 100 året for kvinders valgret

Kirsten Rykind-Eriksen: Forord

Lone de Hemmer Egeberg: Broderi og kvindefrigørelse.

Esther Grølsted: Laura Aller og Nordisk Mønster-Tidende.

Birgitta Nygren: Zilli Zickerman.

Minna Kragelund: Når ting holder over tid – Om tre kvindelige kunstneres forlæg til broderi.

Birgitte Kjær: Erna Lorenzen.

Kristine Holm-Jensen: Carite og gymnastikdragten dronning.

Dragtjournalens Favorit 13 ved Linda

Klitmøller og Kirsten Rykind-Eriksen:

Ingeborg Appel og gymnastikken.

Varia ved Camilla Luise Dahl: Reklameannoncer fra Bornholms Tidende 1890-1915.

Boganmeldelser: KorsstingNU; Luksusforordninger 1588-1799; Masker og forklædning i Danmark; Den lille pige med iskagen.

70 s., ill. farver. Udkommer to gange om året. Den Danske Dragt- og Tekstilpulje, 2015. Ligger som e-udgave under www.dragt.dk

Nyt om Arbejdermuseet. Nr. 3, 2015

Red.: Lise Thorsen (ansvh.)

Søren Bak-Jensen: Unge bryder lydmuren i ny udstilling. Uhørt Ungdom.

Dorte Ellesøe Hansen: Frederikssund, fakkelt og frygisk hue.

Jesper Jørgensen: Nyt om bøger. Lenz – Stasi-agenten, der blev fanget af fortiden. People's Press 2015.

Niels Bährenholdt: Min A-kasse. Fortælling om A-kassernes tidlige historie på vej. SFAH (Selskabet til Forskning i Arbejderbevægelsens Historie – Arrangementer i efteråret.) (www.sfah.dk).

Lise Thorsen og Søren Bak-Jensen: Kulturnat på Arbejdermuseet.

Lise Thorsen: DM i Folketingsdebat.

Lise Thorsen: Ny publikumschef – Maia McCarthy – vil kombinere fortid og nutid.

Udkommer 3 gange om året.

Louisiana Magasin, nr. 43 Oktober 2015.

Red.: Michael Juul Holm og Poul Erik Tøjner

Kusama Time – fotos

Caroline de Westenholz: Yayoi Kusama i Holland og Europa 1960-1970

Peter Aolphen: OFU/UBU. Lydtur med udgangspunkt i Louisianas lysinstallation af Yayoi Kusama.

Yayoi Kusama: Helvede i New York. Kapitel af selvbiografi.

Anders Kold: Freuds Folk og Fæ. Om maleren Lucian Freud.

Anne Prentnieks: Om David Altmejd.

Collage om Louisianas Børnehus.

Poul Erik Tøjner: Om mødet med kunsten på Louisiana.

Mathias Ussing Seeberg: Amerika i nye rammer. Om Whitney-museum i New York.

Den stillesiddende forfatters hyldelse til handlingskvinden. Salman Rushdies introduktion til Taryn Simon.

Flygtninge på Louisiana. De sidste 10 år har Louisiana samarbejdet med Røde Kors om at give flygtningebørn i Danmark meningsfulde oplevelser.

Louisiana, Humlebæk 2015

Natur og Museum, nr. 3, sept 2015

Morten D.D.Hansen (ansvh.) og Nina Seirup

Livet i et spind.

Edderkoppers grundtegning.

En hjulspinders liv.

Parring – når det bliver alvor.

De danske arter af hjulspindere. Familien Araneidae – egentlige hjulspindere.

Familien Tetragnathidae – hjuledderkopper.

Familien Theridionidae – dværghjulspindere.

Afrunding. – Supplerende litteratur.

Udkommer 4 gange om året. Naturhistorisk Museum, Aarhus.

E-butik. www.nathistshop.dk

SFINX, 38. årgang 2015, nr. 3

Red.: Margit Bendtsen (ansvh.)

Kristina Winther-Jacobsen: Hvad har grækerne nogensinde gjort for os?

Torben Holm-Rasmussen: Soltemplet i Amarna

Tønnes Bekker-Nielsen og Kristina

Winther-Jacobsen. Hist hvor vejen slog en bugt.

Jens Fleischer: Dyggves adrio-byzantinske kapitæler og det paradisiske.

Søren Lund Sørensen: En romer langt hjemmefra.

Udkommer 4 gange om året.

www.sfinx.dk. Abonnement 325 kr.

SKALK, nr. 4, 2015

Red.: Christian Adamsen

Anders Hartvig: En heldig kuglepote. Om tre sønderjyske fund af omvendt placerede, nedgravede lerkar i hustomter fra den tidlige middelalder.

Peter Pentz: Første romerbrev? En emaljeudsmykket lille plade kan oprindeligt stamme fra romernes forseglede korrespondance.

Henriette Lyngstrøm: Træk! En forsøgsrække kaster lys over fremstillingsteknikken for jernalderens ringbrynjer.

Katrine Moberg Riis: Bæltepladehuset. Et almindeligt bronzealderhus med ganske usædvanligt bronzesmykkefund.

Bjørn Westerbeck Dahl: Ridderakademiet. Om en glemt københavnsk institution og dens opgivne byggeplaner.

Lars Bjørneboe: Brasilianske Billeder. Et pragtværk om det nyudforskede hollandske Brasilien var tilgængeligt for latinsko-leleverne i Horsens i 1700-årene.

Jens Jeppesen: Tunø-Fund. En hidtil ukendt slags dragtsmykke fandtes, da detektorfolket mødtes.

31 s., heftet, ill. farve. SKALK, Højbjerg. www.skalk.dk

SKALK, nr. 5, 2015

Red.: Christian Adamsen

Jeanette Varberg: Kvinden i dyreham. En kvinde med et helt overraskende udstyr og dermed også usædvanlige evner blev højsat i det nordsjællandske. Hvem var hun?

Maria Elisabeth Lauridsen, Mikael Manøe Bjerregaard og Jacob Tue Christensen: Hvo som bygge skal. Et egentligt bryghus og et hjemmebryggeri er for nylig blevet påvist arkæologisk i Odense.

Bog om Ebeltoft. Hugo Mathiessens Ebeltoft i nyudgivelse. Kan købes hos SKALK Flemming Kaul: Lurens forløber. Et prægtigt dekoreret bronzealderhorn er kommet på flerårigt gæstebesøg på Moesgaard Museum.

Annette Hoff: Teens og kaffens Danmarkshistorie. Nydelsesmidlerne kom hertil fra øst og vest, fra samhandelspartnere og kolonier. Men hvornår og hvordan blev de modtaget i det danske samfund? (se omtale af dette nummer af de to nye bøger om Teens og Kaffens historie i Danmark).

Flemming Kaul: Skib på lur. Skipsbilleder findes også på bronzealderens fantastiske blæseinstrumenter, hvis man ser nøjere efter.

Annette Hoff: Hvorfor en teske? (bagsideartikel).

31 s., heftet, ill. farve. SKALK, Højbjerg. www.skalk.dk

Fund & Fortid. Arkæologi for Alle. (25 års jubilæumsudgave)

Red.: Niels B. Thomsen, Peter Hoffmann, Benny Staal, John Petersen, Alan Tomlinson, Iben Skibsted Klæsøe og Freddy Artensen.

Krig og Vold i Fortiden.

Jan Andersen og Niels Bødker Thomsen: Forord

Iben Skibsted Klæsøe og Benny Staal:

Introduktion

Søren H. Andersen: Den voldsomme jæger-fisker-stenalder.

Niels H. Andersen: Kult og krig i bondestenalderen.

Jonas Christensen: Timmesøbjerg – den skjulte borg.

Jeanette Varberg: Tolense – En nordjysk slagmark fra bronzealderen.

Ejvind Hertz og Mads Kähler Holst: De kasserede døde i mosén.

Xenia Pauli Jensen: Krig og krigskult – Jernalderens våbenofre.

Annette Fröhlich: Krigskirurgi i dansk jernalder.

Henriette Lyngstrøm: Gådefulde baner med tusindvis af huller.

Jeanette Varberg: England i vikingernes vold.

Frans-Arne Hedlund Stylegar: Jomsborg og jomsvikinger mellem arkeologi og historie.

Frauke Witte: Danevirke – Udgravninger ved porten.

Vivian Etting: Krig, kamp og korstog i tidlig middelalder – En ny samfundsorden vinder indpas.

96 s., indb. ill. farve. Udgivet af SDA, Sammenslutningen af Danske Amatørarkæologer. Pris 125 kr. www.arkaeologi-sda.dk Pris 125 kr.

Museumsnytt, nr. 4, 2015.

Red.: Signy Norendal

Signy Norendal: Når det verste som kan skje, skjer. Brannen på Ringve museumseum.

Signy Norendal: Verdensarvsenter på Vemork. Rjukans og Notoddens industrihistorie indlemmet i UNESCOs verdensarvliste.

Signy Norendal: Vern af immateriell kulturarv i Norge.

Signy Norendal: Dokumentasjon som immateriell kulturarv – En kilde til kunnskap.

Terje Planke: Kronikk. Om immateriell kulturarv i museene.

Per Magnus Finnancer Sandmark: Lukten av noe ekte. Synet av noe digitalt.

Fiskerimuseet nye utstilling er vakker, pedagogisk og lærerik, men museet har gått seg litt bort i ønsket om å være digitale og moderne.

Signy Norendal: The Museum Association utdyper etisk regelverk om sponsering.

Kjetil S. Grønnestad. Millioner av skjelett i dødens katakomber. Katakomberne i Paris.

Kjetil S. Grønnestad: Den Tydelige direktøren. Danske Karin Hindsbo, direktør for KODE Bergen

Museumfolk. Museumsnytt. Museumsforskning.

Aktuell Udstilling: Nordlands sommerfugler i Velfjord.

Udkommer 4 gange om året. Udgiver: ABM Media AS. Post @museumsnytt.no

Perspective.smk.dk

Perspective er et nyt online tidsskrift for forskningsartikler, der udspringer og har relevans for de danske kunstmuseer. Artiklerne vil derfor især handle om den kunst, der findes på museerne, og formidle teoretisk, metodisk eller museologisk stof, der tager afsæt i dansk museumspraksis.

Artiklerne er fagfællebedømte og publiceres løbende på dansk og engelsk. De henvender sig til fagfæller og til dem, der har en særlig interesse for og viden om kunst. Bidragyderne vil være danske og udenlandske forskere fra kunstmuseer, universiteter og andre vidensmiljøer.

Det er et mål, at tidsskriftet skal supplere de øvrige publiceringsmuligheder indenfor faget kunsthistorie og tilgrænsende områder som fx formidling og teknisk kunsthistorie.

Perspective drives af Statens Museum for Kunst med støtte fra Kulturstyrelsen.

Læs mere på perspective.smk.dk og kontakt redaktionen eller indsend et manuskript ved at skrive til perspective@smk.dk

Andre udgivelser

Museumsdirektørens Blog. Blogs fra Den Gamle By, Aarhus.

24.9.2015: Tidsrejsen og velfærdssamfundet er Den Gamle Bys USP.

USP er den engelske forkortelse for unique selling point, altså det der er unikt ved en seværdighed, en vare, en by eller andet, som gerne vil tiltrække kunder eller besøgende. Man kan selv have mange forestillinger om, hvad der udgør ens USP. Derfor er det altid interessant at læse og høre, hvad museets gæster mener.

Museumsdirektørens Blog kan findes på <http://blog.dengamleby.dk/museumsdirektoren>

ICOM newsletter July August 2015

The International Council of Museums

vehemently condemns the appalling murder of Khaled Asaad, 82, in Palmyra, Syria by Islami State militants.

Orientering om valg og indkaldelse af kandidater for 2016-2019 . Yderligere information: elections1016@icom.museum. Se i øvrigt ICOM NEWS.

ODM Organisationen Danske Museer

20.8.2015: ODM deltog i Kulturmødet på Mors. EU fjerner støtte til museer med landbrugsdrift.

Udstillingsprisen Vision 2016, Bikubefondens konkurrence om at vinde udstillingsprisen Vision, tidsprist 14. december. 11 museer fik i alt 20,8 mio. kr. til forskning og formidling fra VELUX Fonden til forsknings- og formidlingsprojekter.

Best practise i nyere tids kulturarv. I forlængelse af "Nyere Tids" netværksmøde, er der nedsat en arbejdsgruppe til udvikling af området.

Europæisk kulturarvsdommer. Europa Nostra søger bedømmere til juryen.

4.9.2015: Kulturministeren vil spare på museerne. Museers tab af EU-støtte tages op politisk.

ODM møder de nye kulturordførere.

Vejen til godt arbejdsmiljø – ny portal APV-portal.

DR ønsker tips fra museerne om historie. Frihed – det grænseløse museum. Møde 9.-11. september.

Museernes læringsbidrag tages op i NEMO.

17.9.2015: Om årets orienteringsmøde 16.-18. november.

To ministre drøfter museumssag. Om bl.a. moms på konserveringsydelser. Kommunernes øgede bevillingerne til museer.

Efter tyveri – hvad så?

Ny viden om museernes yngste brugere. Nedtælling til konference om kulturremix

Støtte til transnationale kulturprojekter.

6.10.2015: Museerne advarer mod nedskæringer.

Politisk løsning om copyright er nødvendig.

En verden af remix.

Bøger og events på museumsbogstand på Bogforum.

Kulturstyrelsen

6.10.2015: Danmarks oldtid i sikker havn på Samsø. Fem års arbejde med at gøre Danmarks oldtid i landskabet mere synlig og bedre formidlet, er nu afsluttet med indvielsen af vikingernes flådestation i Kanhave Kanal på Samsø.

6.10.2015: Ny medlemmer af Bygningsstyret. Det særlige Bygningssyn, som er

kulturministeriets og Kulturstyrelsens rådgivende udvalg i spørgsmål om bygningsfredning og -bevaring, har fået nye medlemmer for perioden frem til august 2019.

27.10.2015: Dysten om at få del i økonomisk og faglig støtte til udvikling af kulturarven er afgjort. Vinderkommunerne får hjælp til at benytte kulturav som springbræt for at tiltrække og fastholde borgere og turister samt skabe lokal stolthed. De fem kommuner, som har vundet i Kulturstyrelsens og Realdanias tredje omgang kulturarvsprojekt er Næstved, Aabenraa, Greve, Brønderslev og Vesthimmerlands kommune.

Statens Kunstfond

16.9.2015: 50 års dansk kunsthistorie er nu online. Overblik over alle 12.500 værker, som Statens Kunstfond har støttet og udlånt til hele landet igennem 50 år.

6.10.2015: Statens Kunstfonds smykke-samling udstilles i Seoul og Beijing.

9.10.2015: Seks markante kunstnere får hædersydelse fra Statens Kunstfond. Se www.kunst.dk

Naturstyrelsen

3.9.2015: Dansk miljøteknologi har kurs mod stjernerne. Miljøministeren vil ændre lovens regler om strandbeskyttelseslinjer.

29.9.2015: Penge fra skydebanepuljen. Gyvelsnapper til kamp mod krat og buske, nyt våben mod uønsket buskads i sårbar natur.

Sjælden natur får millionindsprøjtning. Højmoser og rigkær bliver genskabt for 88 mio. kr.

20.10.2015: Obduktion viste at det var en vild guldsjakal, der blev fundet i Midtjylland.

Døde træer baner vej for flere moser og vild natur.

Realdania

Realdania har udsendt nyt om aktiviteterne 13.8., 14.8., 20.8., 24.8., 27.8., 4.9., 9.9., 15.9., 15.9., 18.9., 21.9., 22.9., 28.9., 7.10.

Alle nyheder kan findes på Realdanias hjemmeside.

Meddelelser

Nationalt Videnscenter for Historie- og Kulturarvsformidling.

Videnscentret lancerer netop nu to nye puljer med ansøgningsfrist 20. november, hvor kulturinstitutioner, grundskole eller kommune kan søge op mod 300.000 kr. til undervisningsaktiviteter eller projekter. www.historielab.dk

Dansk Landbrugsmuseum, Auning

Har modtaget en ekstra bevilling på 5 mio. kr. fra den danske stat. Pengene skal anvendes til forskellige energitiltag, så museet der har en meget stor bygningsmasse, fremover kan reducere sine energiudgifter.

Aros, Aarhus

Præsenterer afløseren for Sculpture by the Sea. I 2017 udvider Aros med 4 km kunstszone. Fra museet og ud til området, der hidtil har dannet ramme om skulpturfestivalen Sculpture by the Sea. Projektet tager form som en triennale – altså en kunsthøjtid, som gentages hvert tredje år – og vil kunne opleves gennem sommerhalvåret i byrummet, langs Aarhus Bugten og på Aros.

Louisiana og KUNSTEN i Aalborg

Indgår langsigtet aftale i forbindelse med

genåbningen af det nordjyske museum. Når KUNSTEN i Aalborg genåbner efter en omfattende restaurering vil man blandt de udstillede værker i samlingen finde en håndfuld store værker fra Louisianas samling.

Museum Lolland-Falster, Stiftsmuseet.

Fejrer 125 års fødselsdag. Den 23. august 1879 vedtog Maribo Kommune at modtage Kaptajn Lauritz Schrøders samling af 400 stk. oldsager og antikviteter. Samlingen rummede også genstande dateret til middelalderen og nyere ting som genstande der havde tilhørt byens håndværkerlaug. Overdragelsen blev bekyndelsen til byens første museum, som blev indrettet i rådhuset på Torvet.

Museum Lolland-Falster

Middelaldercentret og Museum Lolland Falster vil rekonstruere de middelalderlige dele af Kippinge Kirke, men fokusere på byggeprocessen og de historiske håndværk. Kirken bygges med de originale håndværk og med de gamle arbejdsmetoder og hele byggeprocessen er ét langt teoretisk og praktisk undervisningsforløb for frivillige. I bygge fasen afdækkes og dokumenteres de manglende led i de gamle byggeprocesser.

Odense Zoo Til og med påsken 2016

Hajer. Skarptandet udstilling på Odense Havn

'Planet Shark' er en stor hajudstilling, som har besøgt storbyer som Sydney, Singapore, Istanbul, Skt. Petersborg, Tel Aviv og nu Odense. Man finder alt fra hajernes biologi, deres historie og evolution og hajernes nuværende status i naturen.

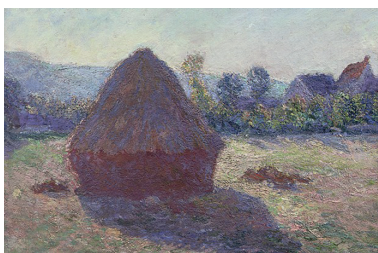
Udstillingen gør op med de mange myter, som tegner et negativt billede af havets rovdyr nr.ét. Hajen er ikke en hensynsløs dræbermaskine, men et fascinerende dyr, som der er brug for i økosystemerne, hvor de spiller en afgørende rolle i bevarelsen af naturens balance. Flere hajer er truede af handlen med hajfinner og fiskernes uendelige bifangst af hajer, der gør at flere af verdens hajer står på listen over udrydningstruede dyr.

ARoS, Aarhus Til midten af januar 2016

Monet – Lost in Translation

Udstilling med Monet som hovednavn og et unikt udvalg af de største franske impressionister. Udstillingen giver nyt liv til Monet og hans kunstnerkolleger ved at bevæge sig i spændingsfeltet mellem den nutidige overeksponering af den impressionistiske kunst og det oprindelige udgangspunkt. Udstillingen giver mulighed for at dykke ned i det liv, der udspillede sig omkring impressionisterne. Med et udvalg på i alt 49 værker, hvoraf 18 er af Monet, følger udstillingen impressionisternes færd ud i landområderne forbi vilde blomsterenge, skovene i Fontainebleau, høstakke i solskin og Monets have i Giverny, henover flodløb og videre ud til den nordfranske kyststrækning. På udstillingen kan man opleve, hvor forskelligt de impressionistiske malere registrerede naturen. Impressionismens billeder vakte stor forargelse, da de i 1870'erne blev udstillet i Paris.

Claude Monet, Høstak i Aftensol. 1891. Tilh.: Serlacijs Museums, Mänttä.

Kunstmuseet I Tønder Til 10.4.2016

Gensyn – Per Bak Jensen

Udstilling med ældre, som nye billeder af Per Bak Jensen. Per Bak Jensen finder sine motiver på baggrund af en meditativ arbejdsproces. Selvom fotografiet ofte anses for at være en hurtig fastholdelse af et øjeblik, et snapshot, er fotografiet for Per Bak Jensen snarere et forsøg på at komme bag om det fotografiske øjeblik og ind til en tidløs tilstand, der dels fæstner det aktuelle sted og samtidigt inkluderer en intellektuel og mediterende dimension, – en metafysisk realisme.

Udover sin fremtrædende position på den nordiske kunstscene er Per Bak Jensen også internationalt anerkendt. Hans billeder er bl.a. repræsenteret på Bibliothèque Nationale i Paris, Metropolitan Museum of Art og Museum of Modern Art i New York. Per Bak Jensen er født i 1949 og uddannet på Det Kgl. Danske Kunstakademi 1980-86 og lektor i fotografi samme sted 1986-2009. Han fik tildelt Eckersberg Medaljen i 2005 og Thorvaldsen Medaljen i 2015.

Udstillingen ledsages af bogen GENSYN, der udover en lang række gengivelser af Per Bak Jensens billeder også rummer kunstnerens egne tekster – se publikationer

Nordatlantens Brygge, København Til 14.2.2016

STORM. Bolatta Silis-Høegh

En orkan er kommet, og den vil flå vores tryghedsfølelse, vores personlige forsvar i stykker. Landskabet svarer igen. Naturen skriger i oprør og smerte. Vi er blotlagte, vores selvtilfredshed ødelagt, og vi er tvunget til at erkende vores sårbarhed og bearbejde det usagte. Med disse ord anslår den amerikanske kunsthistoriker David Winfield Norman ret præcist den tone af alvor, vrede og vilje til handling, der gennemsyrrer Bolatta Silis Høeghs nye værker.

Kunstneren beskriver selv, at gnisten der antændte såvel politisk frustration og vrede, samt vakte hendes dybe trang til at male, var det grønlandske Selvstyres afgørelse i 2013, om at ophæve landets multolerance over for uranudvinding. I dag, to år efter denne afgørende politiske beslutning, er den fundamentale problemstilling om menneskets forhold til, samt udnyttelse af naturen, mere aktuell og påtrængende end nogensinde.

Bolatta Silis-Høeghs storm er truende, men destruerer ikke kunstneren eller beskueren, værkernes dystre mørke bidrager med et rum, hvori vi åbent kan se frygten, vreden og smerten, som vi alle ærer i os, i øjnene.

Til udstillingen er der produceret 20 sider katalog med et udvalg af de udstillede værker samt tekst af kunsthistorikeren David Winfield Norman og digtet Storm af Aron Bang. – se publikationer

Bolatta Silis-Høegh 1981. Foto Lasse Bech Martinussen.

Nordatlantens Brygge, København Til 10.1.2016

Tvær sterkar – To stærke. Juliana Sveinsdóttir & Ruth Smith

I forbindelse med 100-året for at kvinder fik stemme ret i Island, på Færøerne og i Danmark, er Reykjavik Kunstmuseum, Færøernes Kunstmuseum og Nordatlantens Brygge gået sammen om at vise en udstilling med to kvindelige kunstneres værker – islandske Juliana Sveinsdóttir (1889-1966) og færøske Ruth Smith (1913-1958).

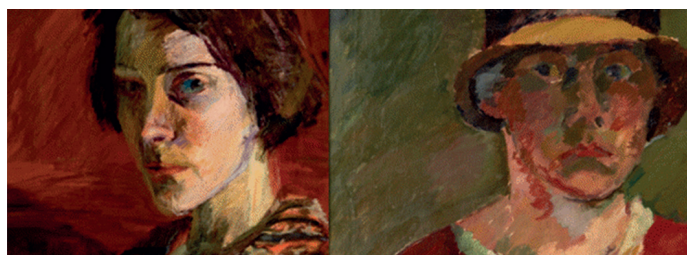
De to billedkunstnere er begge opvokset i barske og forblæste ø-miljøer på hhv. Heimay, Vestmannæerne og Suderø på Færøerne. Begge var de blandt de første professionelle kvindelige kunstnere i deres respektive hjemlande, hvor malerkunsten i begyndelsen af det 20. århundrede var i sin spæde ungdom. Begge studerede de på Kunstakademiet i København. Begge var store skildrere af hjemlandets natur og hav. Og selvom de i perioder boede i Danmark, arbejdede de også der fortrinsvis med øernes landskaber.

Udstillingen giver indblik i disse to kunstneres evner til at fortolke landskab og ikke mindst portrætter af dem selv og deres samtidige. Fælles for de to kunstnere er deres dyrkelse af selvportrættet, hvor intet gemmes væk, hverken tungsind eller alderdom.

Udstillingen er arrangeret i samarbejde med Reykjavik Kunstmuseum, Listasavn Føroya og støttet af Nordisk Kulturfond.

Der er til udstillingen udgivet katalog – se publikationer

To stærke: færøske Ruth Smith og islandske Júlíana Sveinsdóttir.

Vejen Kunstmuseum Til 28.2.2016

"Dem der kom før mig". Gudrun Hasle-udstilling.

I 2015 står Gudrun Hasle (f. 1979) for årets julekalender-udstilling – den 20. i rækken. I anledning af 100-året for kvindernes valgret handler udstillingen om at være kvindelig kunstner.

Som en hyldest til de mange kvindelige kolleger, der er gået forud, kalder Gudrun Hasle udstillingen: Dem der kom før mig. Om målet skriver hun: "Med udstillingen ønsker jeg at hædre dem der kom før mig. På mange måder er det som en kærligheds anledning og som den sidste hilsen til jubilæumsåret for kvindernes valgret".

Det har været oplagt at invitere Gudrun Hasle, der på sin helt egen måde går nye veje med et ældgammelt kvindeligt arbejdsfelt: Broderiet – dog uden skønsyning i højsædet.

I år er det Vejen Kunstmuseum 20-års jubilæum for de traditionsrige "Julekalenderudstillinger", hvor en nulevende kunstner tager livtag med de 24 julekalenderkasser. I december-dagene åbnes sammen med de tilmeldte 800-1000 lokale skolebørn 24 monter i udstillingen. Her får børnene et uhøjtideligt og anderledes møde med den moderne kunst. Til 2015-kalenderen har Gudrun Hasle udtænkt en helt unik og ganske anderledes måde at bruge de 24 kasser. Resultatet bliver én samlet tekstil skulptur, som Gudrun Hasle selv syr.

Vejle Museerne – Kunstmuseet Til 10.1.2016

Corita Kent – Rules of Engagement

Udstilling om den amerikanske kunstner, aktivist, underviser og nonne. Hendes værker er 50 år gamle, men stadig yders relevante og interessante i deres form og udtryk. Corita var dybt engageret i sin omverden. Hendes budskaber handlede altid om næstekærlighed, nærvær, tolerance og respekt for hinanden. Hun fortæller os, at vi ikke skal hænge os i nationalitet eller forudindtagne meninger, men se hinanden som individer. Det budskab er aktuelt set i lyset af den seneste tids flygtningesituation, siger kuratoren bag udstillingen Marie Dufresne.

Udstillingen består af 55 litografiske værker, tre dokumentarfilm, to dukkefilm af kunstnerparret Ray og Charles Eames samt et kreativt værksted i museets foyer. På vægge står der opgaver inspireret af de strenge regler og metoder, som Corita Kents elever i Los Angeles arbejdede efter. Corita Kent advokerede for nytænkning gennem hårdt arbejde, repetition og en konstant trang til at vende tingene på hovedet. Hun var en stor tilhænger af lister, regler og systemer, hvilket udstillingens titel henviser til.

Corita Kent blev født i 1918 og levede som nonne, aktivist, kunstner og underviser på Immaculate Heart College i Los Angeles. I 1968 forlod hun nonneordenen og rejste til Boston, hvor hun dedikerede sit liv til at lave kunst – fortrinsvis litografier, der blev brugt til blandt andet plakater og bogomslag. Hendes kunst var præget af politiske budskaber om fred, kærlighed og dialog blandt mennesker. Corita Kent døde i 1986. Se i øvrigt Corita Art Center – www.corita.org

Design Museum Danmark, København Permanent

Dansk Design Nu

Design Museum Danmark stiller skarpt på den nutidige danske designscene med en ny permanent udstilling. Her kan man gå på opdagelse i et fortættet designunivers – lige fra keramiske superobjekter til hardcore industrielt design – og stifte bekendtskab med det 21. århundredes mest nytænkende, smukke og overraskende danske design.

Udstillingen er permanent, og derfor tilføjes nye objekter hvert år for at bevare det nutidige fokus.

Glyptoteket, København MUDEX – Museo delle Culture di Milano Til 21.2.2016

Gauguin. Tales from Paradise

Når den etnografiske samling på Milanos nye museum MUDEC indvies 28. oktober, bliver det med et markant dansk fingeraftryk. Glyptoteket har tilrettelagt den stort anlagte udstilling "Gauguin. Tales from Paradise" med værker fra 12 internationale museer og privatsamlinger og ikke mindst fra egen samling.

Glyptotekets samling af Paul Gauguins værker hører til verdens bedste. Nu vises ikke mindre end 35 af disse i Milano sammen med andre væsentlige værker fra internationale museer og privatsamlinger, når det nye museum MUDEC indvies med denne udstilling.

Det er ikke blot det hidtil største udlån af Gauguin-værker, som Glyptoteket gennemfører. Museet i København har også kurateret udstillingen. Udstillingen er således det seneste resultat af Glyptotekets mangeårige forskning i den franske kunstner.

Til foråret viser Glyptoteket i eget hus en version af udstilling, der baserer sig på erfaringerne fra udstillingen i Italien.

Arken Museum for Moderne Kunst, Ishøj, København Til 16.2.2016

Gerda Wegener - en fortælling om kærlighed mellem maler og muse.

Udstilling med værker af den danske maler og illustratør Gerda Wegener (1885-1940). Gerda Wegener var en kvinde forud for sin tid. Det lå ikke i kortene, at præstedatteren fra Østjylland skulle blive Danmarks fremmeste eksponent for Art Deco og en af tidens mest farverige personligheder. Paris blev byen, hvor hun og hendes mand, maleren Einar Wegener (1882-1931), udfoldede deres kunstneriske karrierer. Her levede de et fashionabelt liv, i høj grad muliggjort af Gerdas succes som portrætmaler og illustratør for modemagasiner. Det dekadente og frivole Paris muliggjorde også udvekslingen af deres kontroversielle kærlighedsforhold, hvor legen med køn og identiteter blev det centrale omdrejningspunkt. Gerda Wegeners foretrukne motiv var kvindefigurer. Men først og fremmest malede hun sin egen mand udklædt som dennes alterego, kvinden Lili Elbe. Gerda Wegener idealiserede Lilis elegante skikkelse og det vemodige ansigt kronet af skiftende parykker. Men også udenfor lærredet drømte Einar om at smelte sammen med hustruens skildringer af Lili. Han var ulykkelig i sin mandekrop, og Gerda støttede sin ægtemand i at få foretaget operationerne, der skulle virkeliggøre transformationen fra mand til kvinde, men som gjorde Lili Elbes liv kort.

Gennem Gerda Wegeners værker fortæller udstillingen den usædvanlige historie om kærlighed mellem maler og muse, der sprængte rammerne for kønnets grænser.

Holstebro Kunstmuseum Til 10.1.2016

Kunstnersammenslutningen Martsudstillingen

Udstilling om én af de mest markante danske kunstnersammenslutninger. Kunstnersammenslutninger har præget dansk kunst gennem det meste af det 20. århundrede og flere af dem har haft stor betydning for og sat dagsordenen i dansk kunsthistorie. Én af de mest markante i tiden efter 2. verdenskrig har været Martsudstillingen, der eksisterede fra 1951 til 1982.

Her samledes en række kunstnere om en fælles kunstnerisk opfattelse, der søgte 'bag om' øjeblikkets programmer og kunstretninger, og i stedet ønskede at forankre kunsten i en 'levende kunstnerisk tradition'. Martsudstillingen bestod af Ejler Bille, Poul Ekelund, Viggo Jensen, Arne Johannessen, Harald Leth, Knud Lollesgaard, Agnete Madsen, Anna Thommesen, Erik Thommesen, Getrud Vasegaard, Åge Vogel-Jørgensen og Jeppe Vontilius, Albert Mertz, Astrid Noack og Erik Ortvad. Medlemmerne arbejdede med maleri, skulptur, billedvævning og keramik. Nogle var abstrakte i deres udtryk – andre figurative. Udstillingen vises efter Holstebro Kunstmuseum på Fuglsang Kunstmuseum (6.2. til 16.5.2016 og Vendsyssel Kunstmuseum (sommer-efterår 2016). Til udstillingen er udgivet et rigt illustreret katalog med tekster af kunsthistorikeren Henning Jørgensen og ph.d. Karen Westphal Eriksen.

Åge Vogel-Jørgensen (1888-1964). Blåt billede. 1957.

Faaborg Museum Til 10.1.2016

FORVANDLINGER – Moderne myter i dansk kunst 1900-1950 på Faaborg Museum

Det modernistiske gennembrud ved begyndelsen af det 20. århundrede var ikke alene radikalt nybrydende, men også mytologisk tilbageskuende. Det viser udstillingen, der præsenterer en lang række værker i dansk kunst, som fortolker antikken og er et gennemført samspil mellem maleri og skulptur.

Museet sætter spot på den danske billedkunst, der udfolder sig i første halvdel af det 20. århundrede, med værker af malerne William Scharff, Vilhelm Lundstrøm og Axel Salto og billedhuggerne Kai Nielsen, Johannes C. Bjerg og Svend Rathsack. I stilsgørende og meget appellerende skildringer af den nøgne krop udfolder de dialog med det gryende moderne velfærdssamfund.

Det forskningsbaserede udstillingsprojekt, der er støttet af Kulturstyrelsen og Novo Nordisk Fonden, er blevet til i samarbejde med Fuglsang Kunstmuseum og Ribe Museum.

Kai Nielsen: Venus og Paris. Kærlighedspaar. 1917.

Muserum Krydsfelt, Skive Til 17.1.2016

Robot og Not – Hvad synes du?

Når vi hører ordet robot, tænker vi som oftest på de menneskelignende skabninger fra film og legetøj, men robotter er meget mere end det. Robotter findes i alle udformninger – lige fra industriens maskiner til små robotter, der kan programmeres fra en computer. De er i storbyens undergrund – metroen, som hjælpende hænder i hjemmeplejen, i luften som droner og som flaskeautomater i supermarkedet. Robotter er overalt.

Teknisk Museum, Helsingør Til 14.8.2016

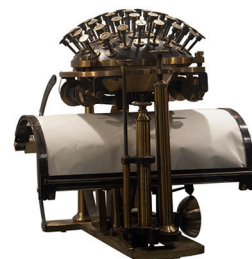
SKRIV

I udstillingen sætter museet fokus på skriveredskabernes historie.

Der var engang hvor chefen sjældent selv skrev sine breve. Og engang, hvor kuglepennen var så moderne, at den var forbudt i mange klasselokaler. Nogle kan stadig huske, da slåfejl var en mindre katastrofe og rettebåndet var en revolution.

I udstillingens skatkammer udstilles museets samling af Rasmus Malling-Hansens skrivekugler, et tidligt alternativ til amerikanske Remington, der kom til at danne skole for, hvordan skrivemaskiner blev konstrueret de næste mange årtier. Filosofen Friedrich Nietzsche var bruger af skrivekuglen, og til udstillingen er der udviklet en digital version af hans skrivekugle, så man kan prøve at skrive som Nietzsche gjorde i 1882.

Udstillingen er støttet af Aage og Johanne Louis-Hansens Fond, Augustinus Fonden, J.C.H. Ellehammers Fond og Teknisk Museums Venner. Frivillige fra Dansk Datahistorisk Forening har sat gamle computere i stand, så det i udstillingen er muligt at skrive med tekstbehandlingsprogrammerne Apple Writer, DSI-Tekst og WordPerfect 5.1 Der er aktiviteter for både børn og voksne i udstillingen.

Skrivekugle Malling Hansen.

Vejle Muserne – Kunstmuseet 23.1. til 3.4.2016

Anders Kirkegaard

I mere end 50 år har Anders Kirkegaard kæmpet med at fastholde sin version af "sandheden" i malerier, der ryster beskueren og fæstner sig til nethinden. Udstillingen markerer kunstnerens 70-års dag og består af malerier fra ungdommens surrealistiske og symboltunge værker præget af litteratur, musik og ikke mindst kunsthistoriske inspirationskilder over den modne kunstners skildringer af sig selv og familien og dyspolitiske billeder af samfund og natur til de nyeste landskabsbilleder. Kunstneren har desuden specielt til udstillingen malet to helt nye, meget store malerier, der opsamler og forener de to væsentligste spor i hans kunst: det grimme/uhyggelige og det smukke/harmoniske.

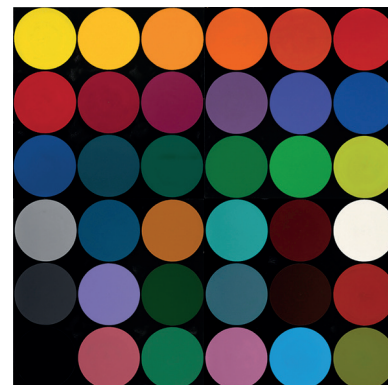
Til udstillingen udgives en omfattende monografi – se bøger

Brandts, Odense Til 21.2.2016

Painting the 1960's

'De glade 1960'ere' indtager en helt særlig plads i vores kollektive bevidsthed. Det var en tid hvor skelsættende historiske begivenheder som bl.a. månelandingen, mordet på Kennedy, Berlin-muren fik globale konsekvenser. Og hvor der blev vendt op og ned på samfundsmæssige forhold samt ikke mindst på kunstens udtryk.

Udstillingen tager afsæt i en tid, hvor et fænomen som Eksskolen og kunstnere som Per Kirkeby, Poul Gernes og Bjørn Nørgaard sætter standarder for hvor kunst og hverdag møder hinanden. Det danske kunsthistoriske bevæger sig ind i populærkulturens masseproducerede billeder og kunstnerne skaber værker, der både favner de nye medier, det farverige og konceptuelle udtryk. 'Painting the 1960's' maler med andre ord et billede af årtiet, der både dyrkede foranderligheden og eksperimentet.

Kvindemuseet, Aarhus Til 30.12.2015

Yukari Ochai – kvinder er den halve verden Til 30.12.2015

Grafikudstilling med værker af Yukari Ochai. Yukari Ochai er født og opvokset i Japan. Hun studerede malerkunst i Sovjetunionen, hvor hun traf den danske kunstner Dea Trier Mørch i Leningrad i 1967. Hun fulgte med til Danmark og var med til oprettelsen af kunstnerkollektivet Røde Mor i 1958. De følgende ti år var hun særdeles produktiv i Røde Mors grafikgruppe. Hendes grafik pryder flere af gruppens musikudgivelser og hun har skåret nogle af Røde Mors mest kendte plakater, bl.a. Kvinder er den halve verden (1975).

Kvindebevægelse og kvindepolitik har udgjort en vigtig del af Yukaris virke, og hendes billedhistorier handler om aktuelle sociale forhold.

Yukari Ochai har med sin mand, filmdokumentaristen Michel Regnier rejst meget i den 3. verden, hvorfra hun har hentet inspiration til de mange indfølelsefulde grafiske skildringer af almindelige menneskers – særligt kvinder og børns – liv. Yukari Ochai bor til daglig i Montreal, Canada.

Øregaard Museum, Hellerup Til 24.1.2016

I Orkanens Øje. Nell Walden og der Sturm

Siger man Der Sturm, har man også sagt Herwarth Walden – navnet på grundlæggeren af det tyske tidsskrift og galleri, som blev afgørende for udbredelsen af den mest progressive kunst i begyndelsen af det 20. århundrede. Men der er en anden side af fortællingen om dette skelsættende kunstfænomen for ved Herwarths side stod svenske Nell Walden (1887-1975). Hendes rolle som udstillingsproducent, skribent, kunstsamler og billedkunstner var også af vital betydning. Med udstillingen trækker Øregaard Museum en af kunsthistoriens oversete skikkelser frem i lyset.

For første gang kan man nu opleve Nell Waldens abstrakte malerier side om side med værker af godt 40 af de kunstnere i Der Sturm, som hun var med til at promovere. Tanken er at give et nuanceret indblik i den mangfoldighed, som udviklede sig omkring Der Sturm og vise Nell Waldens arbejde i den sammenhæng, det blev skabt.

Med udstillingen I Orkanens Øje får vi indblik i en af kunsthistoriens mest indflydelsesrige, moderne bevægelser.

Udstillingen er tilrettelagt i samarbejde med Mjellby Konstmuseum og Landskrona Museum.

Udstillingen ledsages af et illustreret katalog

Dansk Landbrugsmuseum Gl. Estrup, Auning Til 20.12. 2015

Historien – hvad skal vi med den?

En ikke helt almindelig udstilling. Det er 10. klasse på Auning Skole, der er arkitekterne bag den, og de har i to måneder arbejdet intenst på projektet. Udstillingen er opdelt i syv forskellige emner, som eleverne har valgt. Der er alle vigtige emner, som de kan knytte historier til, og museumsgæsterne kan således blive klog på de unges tanker om bl.a. store øjeblikke, savn og identitet. Flere steder i udstillingen bliver museumsgæster også inddraget og opfordret til at skrive sine tanker ned – blandt andet de store øjeblikke. Eleverne har været hjemme ved både forældre og bedsteforældre for at låne genstande til udstillingen. Både tøj, møbler og arvegods er en vigtig del, men de unge har også lagt megen energi i at producere film til de forskellige digitale platforme. Blandt andet kan museumsgæsten se filmen omkring forskellen mellem unges udfordringer til hinanden i dag og udfordringer fra deres forældres og bedsteforældres tid.

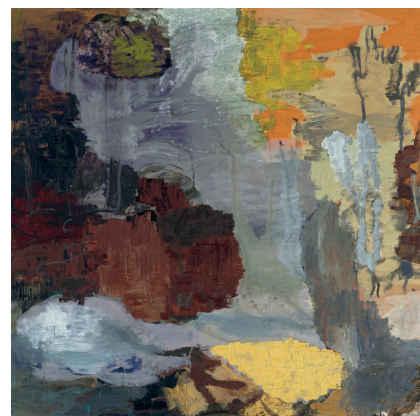
Det er eleverne, der er arkitekterne, designerne og håndværkerne bag udstillingen. De har udtænkt koncepter, diskuteret farver og ikke mindst malet og bygget udstillingen op.

HEARTMUS, Herning Kunstmuseum Til 17.1.2016

Per Kirkeby – Det Ægte Billede

Udstillingen, der præsenterer et stort udvalg af værker af én af vores tids største internationale billedkunstnere: Per Kirkeby.

Udstillingen er fuld af Kirkebys mættede farver, udtryk og stemninger, men midt i det abstrakte toner genkendelige former fra naturen – bjergene, træstammen og de lyse farver, der bryder frem af mørket, og som altid i Kirkebys værker bliver publikum suget ind i en anden verden.

Den Gamle By, Dansk Plakatmuseum, Aarhus Til 3.1.2016

Spot on! Engelske plakater fra mellemkrigsårene

Udstillingen viser plakater, der banede vej for et kunstnerisk nybrud i britisk grafisk design og europæisk designtænkning. Den nye modernistiske reklameplakat satte funktion og effekt højest. Samtidigt gjorde den plakaten til scene for kunstnerisk opfindsomhed, gennemført håndværk og en ny målrettet professionalisme.

Til udstillingen er indlånt fotografier fra London Transport Museums store film- og fotoarkiv, og et afsnit sætter spot på Abram Games, en af Storbritanniens mest populære og produktive plakatdesignere, hvis liv og værk i dag er kendt og respekteret verden over.

I et tårn ses plakater fra olieselskabet Shell, som demonstrerer partnerskabet mellem kunst og reklame: Shell ansatte i mellemkrigsårene kunstnere og grafiske designere til at skabe storstilede reklamekampagner, som skulle fremme bilismen og en moderne livsstil.

Dertil har Plakatmuseet udvalgt plakater fra egen samling – værker der afspejler danske samleres interesse for engelsk brugsgrafik fra midten af det 20. århundrede.

Udstillingen og installationen er tilrettelagt af designeren Michael Jensen og designforskeren, lektor, ph.d. Line Hjorth Christensen.

I 2013 udgav Line Hjorth Christensen bogen Plakatbevægelsen – en britisk designfront i mellemkrigsårene med layout af Michael Jensen (Museum Tusculanum Press, 2014)

Designmuseum Danmark, København Løber over 2 år.

Learning from Japan

Designmuseum Danmark fejrer i år 125-års jubilæum. Museets satsede fra første færd på indsamling af japansk kunst til inspiration for dansk kunst og industri. Fornem japansk brugskunst gav et iøjefaldende løft til dansk kunsthåndværk i årtierne omkring århundredskiftet. Fascinationen holdt gennem det 20. århundrede, og i dag er forbindelsen mellem japansk og dansk design særdeles livskraftig.

Udstillingen præsenterer museets fornemme japanske samling side om side med dansk kunsthåndværk, design, arkitektur og grafik med inspiration fra Japan. Alle museets forskellige materialegrupper indgår i udstillingen heriblandt genstande, der kun sjældent har været udstillet.

Udstillingens kurator kunsthistorikeren, dr.phil. Mirjam Gelfer-Jørgensen, som også er forfatter til bogen "Japanisme på dansk – Kunst og design 1870-2010" fortæller: "Mødet med den japanske kunst har forsynet dansk kunst med incitamenter, der er blevet omsat til nye virkemidler inden for flere af kunsthåndværkets områder. Japanisme har for dansk kunst været en katalysator med langtrækkende og varig effekt. Strømningen har udgjort en væsentlig forudsætning for den modernisme, der i det 20. århundrede gjorde Danmark til en designnation"

Udstillingen kommer vidt omkring og berører temaer som naturmotiverne i den japanske kunst, processer og materialer, arkitektur og indretning, mode, belysning, møbler og borddækning, alt inspireret af mødet med japansk kunst og håndværk, men nu integreret i dansk design.

Statens Museum for Kunst, København Til 24.1.2016

Eckersberg – En smuk løgn

Ved første øjekast ligner Christoffer Wilhelm Eckersbergs værker nøjagtige gengivelser af verden. Men i virkeligheden har han justeret, iscenesat og fjernet alt det grimme for at skabe specifikke stemninger og fortællinger. Udstillingen stiller skarpt på Eckersbergs konstruktioner af perfekte miniverdener – på den smukke løgn.

Udstillingen går tæt på en af guldalderens hovedpersoner og på hans stræben efter det perfekte billede. Man kommer hele vejen rundt om en ener i dansk kunst – manden, der er blevet kaldt dansk malerkunsts fader. Grundighed, saglighed og minutiøs iagttagelse er kendetegnende for Eckersberg. Men han har også redigeret virkeligheden ved at rekonstruere den i sin perfekte form.

Udstillingen går bag om kunstneren, der har sat et grundigt aftryk i dansk kunst. På en rejse gennem miniuniverser kan man udforske, hvordan Eckersberg skildrer storslåede scener og hverdagslivets fortællinger, og hvordan han genskaber livagtige, nøgne kroppe på lærredet. Udstillingen undersøger, hvordan Eckersberg skildrer naturfænomener, og hvordan han justerer virkeligheden i sine billedkonstruktioner og den udforsker, hvordan Eckersberg formår at forevige sine samtidiges ydre men også indre træk.

Christoffer Wilhelm Eckersberg: En matros der tager afsked med sin pige. Statens Museum for Kunst.

Glasmuseet Ebeltoft Til 30.12.2015

Cogent Whisper. Jack Wax

Et såkaldt stedsspecifikt værk af den amerikanske glaskunstner og professor, Jack Wax, skabt til museets Dronningesal. Udstillingens titel – på dansk "overbevisende hvisken" rammer på mange måder Jack Wax' arbejde ind. Med glasset som udgangspunkt arbejder kunstneren med mange materialer og lader sig inspirere og påvirke af arbejdsprocessen, af situationen og af de hændelser og tildragelser, han støder på undervejs.

Jack Wax har i en årrække været en fremtrædende figur på den amerikanske glasscene, men har endnu ikke været vist på de danske museer. Jack Wax har haft stor indflydelse på udviklingen af dansk glas, idet han i en årrække har været tilknyttet Designskolen på Bornholm som gæstelærer.

HANDS ON / HANDS OFF. Afgangsudstilling

Fem studerende ved Det Kgl. Danske Kunstakademis Skoler for Design, Arkitektur og Konservering (KADK), Bornholm kan fra i år kalde sig Bachelor med speciale i glas. Det er første gang der udklækkes på den nye bacheloruuddannelse. Afgangsudstillingen af kulminationen på de fem individuelle perspektiver på, hvorledes materialet glas kan udfoldes og indgå i en nutidig kontekst.

Med tanke på Bornholm som et enestående sted med en helt særlig natur og stemning, er der ikke mærkeligt, at flere af udstillingens medvirkende i deres afgangsprojekter har hentet inspiration i landskabet og lyset. Bachelorafgang 2015: Christine Bové (Danmark), Lene Dahl Jacobsen (Norge), Richard Lacik (Slovakiet), Alice Lebourg (Frankrig) og Michaël Sinet (Frankrig).

Afgangskataloget for bacheloruuddannelsen i Kunsthåndværk- Glas og Keramik 2015 kan læses på www.kadk.dk/Bornholm.III.

Christine Bové: "Stille spænding II, 2015.

Glasmuseet, Ebeltoft Til 10.4.2015

Nye værker fra Samlingen

Museet modtager løbende nye værker til den betydelige samling, som museet har opbygget over årene. Nye værker tilføjes i form af donationer eller udlån, som deponeres på museet med det formål at afspejle de nyeste tendenser indenfor moderne, international glaskunst. Samlingen udgøres i dag af flere end 1500 værker, skabt af 700 kunstnere fra over 50 lande. Udstillingen vidner om stor håndværksmæssig kunnen, materialekendskab og kunstnerisk styrke blandt de samtidige udøvere. Samtidig tegner udstillingen omridset af et felt, som de senere år har været præget af en udvikling, der bevæger sig fra ideen om værket som et objekt på et podie, til fordel for konceptbårne værker og installationer, som, udover glasset, inddrager lyd, lys, video og andre materialer.

Nordiska Museet, Stockholm Til 4.9.2016

Rejält retro – Målede allmogemöbler 1750-1850

Det velgjorte, holdbare, mønstrede og farvestærke er trend i dag, og præcis hvad der udmærkede almue-møblerne fra 1700- og 1800-tallet. I udstillingen vises standure, skabe, skrin og kister, henvend 50 udvalgte statusobjekter fra hele landet, mod en moderne baggrund i uventede kombinationer.

Det Nationalhistoriske Museum på Frederiksborg Slot, Hillerød Til?

Steve Mccurry – Verdens Mennesker

Amerikaneren Steve Mccurry er en af vor tids fornemste dokumentaristiske fotografer. På rejser rundt i verden har han igennem flere årtier indfanget essensen af den menneskelige tilværelse – fra kampen for overlevelse til fest og glæde. Udstillingen præsenterer McCurrys hovedværker, der har indbragt ham flere internationale priser.

Horsens Kunstmuseum Til 31.1.2016

Ib Braase – Donation af 29 Ib Braase skulpturer

Takket være en donation i millionklassen fra Ny Carlsberg Fondet bliver museet nu hjemsted for landets største samling af Ib Braases skulpturer. I den forbindelse præsenterer Horsens Kunstmuseum en stor udstilling hvor donationen af de 29 skulpturer skabt i perioden fra 1949 til 1993 vises. Skulpturerne giver et indblik i Braases samlede oeuvre skabt i perioden fra 1949 til 1993 vises. Udstillingen fortæller historien om en central kunstner i den fornyelse og udvidelse af skulpturbegrebet, som fandt sted i anden halvdel af 1900-tallet.

Ib Braase (1923-2009) var en central figur i på den danske kunstscene, gennem sine eksperimenter med materialer og udtryk. Udvidelsen af skulpturbegrebet var ikke et brutalt brud med tidligere tiders skulpturtraditioner, men en nødvendighed for at lade skulpturen være relevant som samtidskunst. Som beskuerer bliver vi udfordret og må indstille os på en meget anderledes skulpturoplevelse.

Ib Braase er ny i Horsens Kunstmuseums sammenhæng, men det er en gammel drøm som nu realiseres.

Ib Braase har bl.a. modtaget Thorvaldsen Medaljen, Astrid Noacks og Niels Larsen Stevns' legater samt Carl Nielsen og Anne Marie Carl Nielsens mindelegat.

Ib Braase flyttede i 1968 til Marcoussis syd for Paris og boede i Frankrig resten af livet. Deltog i flere udstillinger i Paris og var desuden jævnligt gæst på danske udstillingssteder, ikke mindst Den Frie i København.

Ib Braase: Plankeværket over digt af Miguel Anfel Sevilla, 1981-1982. Træ, jern, cement og bemaling.

Horsens Kunstmuseum Til 10.1.2016

Love, Fear and Evil. Nina Sten-Knudsen

Udstillingen er sidste del af et stort udstillingsprojekt, som kunstneren har arbejdet på de sidste fem år. Udstillingen indeholder i alt 36 værker, bestående af alt fra maleri og tegning til fotografi og video.

Med værkerne i inviterer Nina Sten-Knudsen os ind i et forunderligt univers, hvor billeder møder ord. Værkernes titel består af kortere og længere tekster, der tilsammen danner en fortløbende, men fragmenteret historie. Historien handler om ondskab og forsøger at finde frem til ondskabens opståen. På rejsen kommer man blandt andet forbi børnehjemmet, fangelejer og en landsby i Congo, og historien berører store emner som kolonialisme, evolutionsteori, etik og teologi. Fortællingen gennem værkerne er fortalt af kunstneren selv i 'jeg'-form. Her forsøger hovedpersonen at finde "The Root of Evil" og undersøge, hvor og hvorfor verdens ondskab opstod. I forbindelse med udstillingen er udgivet katalog over hele udstillingsprojektet.

Fuglsang Kunstmuseum, Toreby L. Til 10.1.2016

Fuglsang 1885-1959. Billedkunst, musik og friluftsliv

Fuglsang Kunstmuseum følger sig med sin stor kunstsamling smukt ind i Fuglsang Herregårds historiske traditioner for dyrkelsen af kulturlivet, der udfoldede sig i perioden 1885-1959 under godsejerparret Viggo og Bodil de Neergaard.

På Fuglsang fandt kulturpersonlighed og udøvende kunstnere bl.a. komponisten Carl Nielsen og malerne Oluf Hartmann og Olaf Rude, stor glæde og inspiration i værtsparrets eventyrlige 'Skønhedsverden', der bød på nye billedmotiver, uropførelse af musikstykker, og rekreativt friluftsliv i have, skov og ved vand.

Ånden fra dengang lever videre i dag på Fuglsang med klassisk musik i herregårdens hovedbygning, museets formidling af landskabskunst og natur, samt bl.a. dette udstillingsprojekt, hvor museet sætter krog i den historiske samhörighed med sit 'sted' og det rige kulturliv. Det flerstrengede projekt understreger de mange herlighedsværdier, som det righoldige lollandske herregårdsmiljø anno dengang og i dag kan tilbyde.

Udstillingen viser over 100 kunstværker, arkivalier, historiske fotografier og kulturhistoriske genstande, bl.a. Neergaards flygel.

I forbindelse med udstillingen er der udgivet katalog.

Oluf Hartmann. Landskab med båd. Skejten ved Fuglsang Lolland ca. 1909. Foto: Ole Akhøj.

Moesgaard Museum, Aarhus Til 3.1.2016

Begravet med Stil – Designkister fra Ghana

I udstillingen kan man opleve 11 designkister – også kaldet fantasycoffins – fra Ghana. Kisterne er bygget af kunstner og kistebygger Eric Adjete Anang fra Ghana. Eric besøger museet og vil stå for en workshop midt i udstillingen, hvor han sammen med Moesgaards Museums egen snedker, Erik Droob bygger en designkiste fra bunden.

De ghanesiske designkister er fantasifulde og spektakulære.

Skovgaard Museet, Viborg Til 17.1.2015

WonderWorld – Marianne Grønnow

Kunstneren Marianne Grønnow har forvandlet Skovgaard Museets historiske sale til et wonderworld, der sætter sanserne i spil. Med inspiration fra naturen er udstillingen formet som et

landskab med sort ørkensand og gyldne dråbeformede installationer. Nogle installationer kan man kravle ind i og lytte til musik, i andre bliver man overrasket af dufte. De gyldne trædesten antyder en vej, men fastlægger ikke en bestemt rute. Cirkelrunde former på væggene kan være både sol, måner, stjerner eller planeter. De genspejler rummet og gæsterne, og påvirker sammen med lys og lyd oplevelsen af tid og sted, efterhånden som man bevæger sig rundt i udstillingen.

Lysdesign er skabt af Jesper Kongshaug og DJ Katrine Ring har komponeret udstillingsramme af musikalske lyde.

Udstillingen er skabt i samarbejde med Vejlemuseerne-Kunstmuseet og Vendsyssel Kunstmuseum.

Holstebro Kunstmuseum Til 13.12.2015

Øer i min kalender – Kasper Hesselbjerg

Kasper Hesselbjerg (f. 1985) afsøger i sin kunstneriske praksis de mange flydende overgange mellem virkelighed, drøm og forestillingsverden. Udstillingen er fuld af idemæssige konstruktioner, skæve iagttagelser og humoristiske paradokser, men rummer tillige store spørgsmål vedrørende betydningsdannelsens grundmekanismer. Herunder ikke mindst hvordan vi fortolker ting og tegn, som naturlige eller kunstigt skabte. Hesselbjerg har en forkærlighed for visuelle og skulpturelle genstande med dobbeltbetydninger eller iboende forvandlingspotentialer, som befinder sig på tærsklen mellem bogstaveligheden og merbetydningens to ekstreme poler. Eksempler på dette er en række figurplakater med hybride motiver:

morgenmadsprodukter formet som alfabet, en mopshund iklædt et skræddersyet hvalroskostume, en USB-stik camoufleret som sushi. I udstillingen finder man også en skulptur af en tigramaske. Udstillingens temaer henter ressourcer mange steder fra – sprogvidenskab, filosofi, sociologi, madlavning og gastronomi, og ikke mindst kunst og kitsch. Barndommens erfaringsverden spiller ligeledes en betydelig rolle. Sammenkomponeringen af disse forskelligartede genstandsområder skaber en vis rådvildhed, men ansporer også tænkningen, idet der trækkes vekslers på dybere og mere ubevidste lag i kulturforståelser i øst og vest.

Udstillingens titel tager konkret sigte på vekselvirkningen mellem hverdagens tildragelser og de mere fiktive rum.

Kasper Hesselbjerg bor og arbejder i København. Han har deltaget i en række enkeltmands- og gruppeudstillinger her og i udlandet. Desuden har han en væsentlig kuratorvirksomhed og tekstproduktion. Øer i min kalender er Hesselbjergs første soloudstilling på et kunstmuseum.

Kasper Hesselbjerg modtager i forbindelse med udstillingen Astrid Noacks Legat 2015

Ribe Kunstmuseum Til 17.1.2016

Tegner og Kvinderne – Set af Suste Bonnén

Suste Bonnén er, udover at være en af landets dygtigste fotografer, også billedhugger og derfor er hendes tilgang til Rudolph Tegnerværker helt særlig, da hun både betragter med fotografens refererende øjne og billedhuggerens blik for detaljer og form. Inspirationskilden er skulpturerne fra årene omkring 1915, hvor Tegnerværkernes holdning til forholdet mellem kønnene skinner igennem.

Suste Bonnén arbejder med fotografier af modeller, der citerer Tegnerværkernes skulptureres positurer, men i hendes fotografier går fortolkningen videre og danner nye sensuelle værker og indimellem magiske drømmeværker. Lyset spiller en stor rolle for værkernes fremtoning. I sammensmeltningen af de gammelkendte positurer og i Suste Bonnén's bløde linse og smukke lys fremkommer de smukkeste fotografiske værker af menneskekroppen. Udstillingen åbnede i 2015, da det er 100-året for kvindernes stemmeret. Koblingen mellem 100-året og Rudolph Tegnerværkernes kvinder er relevant, da det netop i årene omkring 1911-1915, der kan aflæses en ændring i Tegnerværkernes fremstilling af kvinder, til at være selvstændige individer, som hviler i sig selv og respekteres. Tegnerværkernes kvindeskildringer afspejler på den måde tidsånden omkring indførelsen af kvindernes stemmeret.

Arbejdersmuseet, København Til 27.3.2016

Uhørt Ungdom – Unge indtager Arbejdersmuseet

Undersøgelser viser, at danske unge er blandt de mest demokratisk kompetente i Europa. Men deres demokratiske selvtillid står ikke mål med deres kompetencer. Hver tredje ung føler sig ikke klædt på til at deltage i demokratiet, og blot 52% af folkeskolens ældste elever tror, at deres holdninger er værd at lytte til.

Arbejdersmuseet har i samarbejde med blandt andet flere ungdomsorganisationer udviklet en udstilling, hvor unge kan give udtryk for deres tanker omkring det at være ung i et demokrati, som de er usikre på, hvordan de kan tage del i.

De unge har fået frie tøjler til at udtrykke deres meninger og holdninger på udstillingen, der derfor vil ændre karakter i takt med, at forskellige grupper af unge indtager udstillingen og sætter deres præg på den.

Ungdommens Røde Kors er en af de organisationer, der rykker ind og giver plads til, at nogle af dens mange frivillige kan sætte ord på at være ung, frivillig og en del af demokratiet.

Elever fra Skilleteknikeruddannelsen på Københavns Tekniske skole har fx produceret skilte med meninger og holdninger som på skiltet "Søren fatter ikke en pind".

I 2016 rykker en gruppe unge uledsagede flygtninge ind på museet og får taletid. De har i de seneste måneder dokumenteret deres liv og hverdag i Danmark ved hjælp af kameraer, og deres billeder vil give indblik i, hvad unge flygtninge tænker om at være i Danmark, og hvordan de ser deres rolle i det danske samfund.

Skal valgaldere sænkes til 16 år? Spørgsmålet er til debat i selv udstillingen, og debatten bliver ekstra levende, når ungdomspolitiske partier rykker ind med en paneldebat. Debatten faciliteres af elever fra Køge Gymnasium, som i løbet af efteråret skal afprøve forskellige debatformer.

Unge med sorg bliver hørt. Også Børn og unge og Sorg bliver en del af "Uhørt Ungdom". Organisationerne tilbyder støtte og behandling til børn og unge, som oplever sygdom eller død i den nærmeste familie.

Ribe Kunstmuseum Til 17.2.2016

Til Låns. Mesterværker fra Faaborg Museum

Som en del af konceptet *Til Låns*, vises et stort udpluk af værker fra Faaborg Museums samling. I salene opleves malerier, som er udført af kunstersammenslutningen Fynbomalerne, der består af bl.a. Anna Syberg, Fritz Syberg, Peter Hansen, Alhed Larsen, Johannes Larsen, Jens Birkholm og Christine Swane.

Ophængningen indbyder til en lystvandring gennem noget af det bedste, dansk malerkunst fra omkring år 1900 kunne præstere. Her er tale om lyse landskaber, smukke portrætter, stemningsmalerier og blomsterstudier, der giver rig mulighed for fordybelse i detaljer, ligheder, forskelle og interne sammenhænge

Peter Hansen, *Legende børn, Enghave Plads 1907-1908.*

Carl-Henning Pedersen & Else Alfelts Museum, Herning Til 28.2.2016

Heerup Dane Fæ

Med et retrospektivt snit hylder udstillingen Heerup som "danefæ" i betydningen hvermandseje med fokus på det let aflæselige billedsprogs folkelige appel.

Titlens dobbelthed retter imidlertid også fokus på Heerups bevidste iscenesættelse af sig selv i den ironiske rolle som "det danske fæ" i skikkelse af den fløjtespillende havenisse.

Vi kender Heerup bedst som den folkelige kunstner, der med bar mave, blokfløjte og nissehue som rekvisitter nærmest voksede sammen med haven i Rødovre.

Haven var fødested for størstedelen af Heerups kunst, men blev med årene også synonym med Heerup selv. I udstillingen undersøges haven som begreb og kulisse for Heerups bevidste iscenesættelse. Heerups have er i hjertet af udstillingen lagt i hænderne på kunstnerkollektivet Bureau Detours, der hylder den som gesamtkunstwerk, hvorfra Heerup malede og huggede sit modsætningsfyldte verdensbillede befolket af alle samfundets lag og med en særlig forkærlighed for samfundets bund.

Gennem parolen "Al Kunst Bør Være Folkelig", og med det velkendte persongalleri som skraldemanden, nissen og narren, forsøger Heerup at anfægte og udviske skellet mellem høj- og lavkultur og herigennem forene kunst og hverdag. Gennem leg og humor hylides det hverdagslige, men samtidig indeholder karaktererne og Heerup selv et bevidst kritisk potentiale. Heerup var altid både-og, hvilket er med til at understrege ham som en ener i dansk kultur.

Heerup og Avantgarden

er et samarbejde, der udspringer af ønsket om at kaste et nutidigt blik på Henry Heerup. Samarbejdet har resulteret i tre sideløbende udstillinger samt udgivelsen af den fælles fagfællebedømte antologi Henry Heerup og Avantgarden. Heerup var i centrum af dansk kunst i et halvt århundrede og spillede en rolle i udviklingen af den europæiske kunst før, under og efter 2. verdenskrig. Alligevel er hans værker hidtil gået under forskningens radar i kunsthistorien. Det skyldes blandt andet, at Heerup har sejret sig halvt ihjel med iscenesættelsen af sin kunst, som noget, der nærmest af sig selv voksede op af jorden i haven i Rødovre. Den kunstneriske forudsætning er blevet underspillet, og værkernes brede, folkelige appel har skygget for forståelsen af ham som den avantgardekunstner, han også var.

Museet for Samtidskunst, Roskilde Til 20.12.2015

Frank Koolen Play Hard

I en tid hvor alting skal effektiviseres, slår Museet og den hollandske kunstner Frank Koolen et slag for nødvendigheden af unødvendig leg. Leg som en generel livsindstilling. Leg som en måde at kommunikere og bearbejde virkeligheden på. Leg som et pusterum for hverdagens trivialiteter. Leg som ikke har noget andet formål end sig selv.

Frank Koolen har inddelt sin udstilling i tre kategorier: Leg alene, leg med objekter, leg med andre dyr. Bygget i samarbejde med roskildensere, muliggør værket Karaoke Pavillon i Palæhaven ved museet både lege alene og leg med andre dyr. I hele udstillingsperioden er denne tilgængelig for skønsang fra alle, der lyster.

Udstillingen er én stor installation, der viser Koolens værker gennem de senere år samt helt nye værker, der bliver til i Roskilde.

Frank Koolen har sammen med spildesignere udviklet et byspil, der er baseret på udstillingen og som inddrager dele af byen som spilleflade. Alle kan deltage.

Der er til udstillingen udgivet katalog – se publikatione.

David's Samling, København Til 21.2.2016

Landsbyernes Indien. Fotografier af Gianni Berengo Gardin

Fotoudstilling med værker af en af Italiens største, nulevende fotografer, Gianni Berengo Gardin, født 1920. Det drejer sig om over 50 sort-hvide fotografier, som alle stammer fra hans rejser i Indien mellem 1977 og 79, og det er første gang, at et udvalg af Berengo Gardins fotografiske kunst kan ses i Danmark.

Berengo Gardin er selvlært og hans genre kan betegnes som den humanistiske reportage. Det blev udslagsgivende for hans dokumentariske stil, da han i 1954 stiftede bekendtskab med værker af de store amerikanske fotografer Dorothea Lange og Walker Evans og deres gengivelser af fattigdommen under Den Store Depression. Herefter fulgte et toårigt ophold i Paris, hvorunder Berengo Gardin så arbejder af pionererne inde for den franske fotodokumentarisme, såsom Willy Ronis, Édouard Boubat og Robert Doisneau.

Allerede i sin skoletid var Berengo Gardin fascineret af Mahatma Gandhi. Inspireret af dennes tankegang om, at det virkelige Indien skulle findes i de talrige landsbyer og ikke i storbyerne, satte Berengo Gardin sig for at opleve og fotografere landsbyernes Indien, da han i 1977 var på sin første rejse i landet. Opholdet fulgtes af andre indtil 1979, i hvilket år han rejste gennem landområdet omkring byen Indore på højplateauet Malwa (Madhya Pradesh) i det centrale Indien. Under de vekslende årstider – de tørre perioder og den fugtige monsuntid – fotograferede han det enkle hverdagsliv, der udfoldede sig både indenfor landsbyernes huse, i byrummet og i de omkringliggende landområder. I mange tilfælde udgjorde indbyggerne hovedmotivet, men i andre spillede det omgivende rum en mere dominerende rolle, hvor lyset og skyggerne, eller refleksionerne i vandet gav fotografierne abstrakte kvaliteter.

Det udvalg af fotografierne, der vises på udstillingen, afspejler bredden i fotografens indiske motiver. I valget af billeder, er der også skelet til museets indiske samling, hvor der er åbenbare paralleller til en gruppe miniaturemalerier fra slutningen af de 18. og begyndelsen af det 19. århundrede.

Berengo Gardin har lagt navn til over 250 bøger med fotografier, hvoraf størsteparten er i sort-hvid og alle optaget med traditionel film. Det digitale fotografi er han en stor modstander af.

Østfyns Museer, Johannes Larsen Museet, Kerteminde Til 3.1.2016

Ege-Ekspeditioner

Det er landets ældste levende eksistenser. Komplekse biologiske unika og hjem for både sjældne insekter og overnaturlige væsener. De graver deres rødder dybt ned i vores kulturarv og folkesjæl og sætter vores egen tid og verden i perspektiv. Det er Danmarks gamle egetræer. Kunstneren Ole Lejbach og forfatteren Jens Blendstrup har sammen skabt en udstilling. Udstillingen er omtalt i Danske Museer nr.3, 2015 – Fuglsang Kunstmuseum.

Hverringeeegen.

Vendsyssel Kunstmuseum, Hjørring Til 3.1.2016

Midt i modernismen.

Niels Larsen Stevns og den danske avantgarde

Vendsyssel Kunstmuseum sætter i samarbejde med Bornholms Kunstmuseum og Kastrupgårdsamlingen fokus på maleren Niels Larsen Stevns og den rolle, han spillede for udviklingen af den tidlige danske modernisme.

Niels Larsen Stevns, Hjørring og Vendsyssel Kunstmuseum er tæt forbundet. Stevns er en af museets centrale kunstnere, og derfor blev der også i 2009 indviet en tilbygning, der huser Niels Larsen Stevns Videnscenter, med det formål at fremhæve og belyse hans rolle både lokalt, nationalt og internationalt.

Niels Larsen Stevns blev født i 1864, men gik først for alvor i gang med sit eget maleri i begyndelsen af det 20. århundrede, da han var omkring 40 år gammel. Af samme grund kom hans udvikling til at forløbe parallelt med de unge, radikalt sindede maleres. Disse betragtede ham da også både som en forløber og som en jævnbyrdig, Harald Giersing betegnede ham ligefrem som en af "Broerne" fra det 19. til det 20. århundrede.

Det er denne egenskab som brobygger mellem generationer, udstillingen belyser. Udover værker af Stevns selv, omfatter den derfor værker, udført af yngre kunstnere fra perioden – værker som enten var inspireret af Stevns' eksempel eller som inspirerede ham. Der er tale om tre forløb.

Det første skildrer Stevns' relationer til den moderne gennembrudsgeneration. Det var malere som Harald Giersing, Edward Weie, Karl Isakson og Ludvig Karsten.

Det andet skildrer det skred i retning af det ideelle, der skete i dansk figurmaleri mellem 1910 og 1920.

Det tredje skildrer den intense, kreative dialog, Stevns førte med en kvartet af dristige unge malere. Dialogen startede under 1. verdenskrig, men nåede sit højdepunkt i vinteren og foråret 1922-23, hvor Stevns malede sine hidtil stærkeste landskabsbilleder side om side med sine unge kolleger i Cagnes-sur-Mer. Endelig belyses også Stevns' afgørende betydning for det bratte skift, der skete for den modernistiske maler og keramikker, Jais Nielsen i 1920'erne.

Udstillingen er tilrettelagt af kunsthistorikeren, dr.phil. Mikael Wivel, som er knyttet som fagkonsulent til Niels Larsen Stevns Videnscenter på museet. Der er til udstillingen udgivet katalog – se publikationer.

Udstillingen vises efterfølgende på Bornholms Kunstmuseum og Kastrupgårdsamlingen.

Tranen, Gentofte Bibliotek, Hellerup Til 13.12.2015

Rolf Nowotny: Sur Pollen

Tranen har inviteret Rolf Nowotny (DK, 1978) til at skabe en soloudstilling til stedet – totalinstallationen Sur Pollen. På Sur Pollen lægger der sig en eksistentiel og dystre stemning ind over genstandene som en følelse, der farver udstillingslandskabet. Udstillingen pakker rummet ind i plastik, og former sig som en totalinstallation af antropomorfe container skulpturer og naturmærkede vægflader af gult.

Vor Frue Kirke, København Til 19.12.2015

Bibel og Hverdag

Når man ser figurerne af en kvinde, en mand og et lille barn i en vugge peger associationerne hurtigt i retning af en julekrybbe – med jomfru Maria, Josef og det lille Jesusbarn i stalden. Til udstillingen har Domkirkens museum lånt en række julekrybber fra Helsingør stifts store samling af julekrybber.

Louisiana, Humlebæk Til 31.1.2016

Louisiana One Work. David Altmejd

Canadiske David Altmejd (f. 1974) har skabt et af det seneste års mest opsigtsvækkende værker inden for skulptur og installation. The Flux and the Puddle, 2014, er en tour de force gennem de skulpturelle greb og indholdsmæssige pointer, hans øvrige værker kredser om.

The Flux and the Puddle handler om kroppen og dens plads i verden – og det er fascinerende og skræmmende på samme tid. David Altmejd presser forestillinger om og repræsentationen af kroppen og alle dens egenskaber til det yderste og ender således med en gigantisk model med referencer til økosystemer og computerkredsløb.

The Flux and the Puddle ligner barokkens 'wunderkammer' omsat til vor egen Big Bang æra og sende beskueren på en mindre rejse gennem dette værk, drevet af både nysgerrighed, intuition og nøje inspektion.

Værket ejes af Collection Giverny Capital, deponeret på Musée national des beaux-arts du Québec.

Louisiana One Work er en ny serie i museets udstillingspraksis. Serien vil præsentere enestående enkeltværker i ofte stor skala.

Danmarks Fotomuseum, Herning Til 17.1.2016

"I Begyndelsen var Lyset".

Fotoudstilling, der er resultatet af mere end 60 fotografer og billedkunstneres forsøg på at fange Biblen i billeder. Udstillingen er arrangeret af Fotografisk Salon, Aarhus, der har til formål at styrke fotografiet ved at udforske grænsefladen mellem fotografisk håndværk og kunst.

Op gennem historien har det først og fremmest været malerkunsten, der har fået lov til at formidle kirkens budskab. Fotografisk Salon vil med denne udstilling vise, at også kunsthøjtidet med sit eget unikke sprog har overraskende og sanselige historier at fortælle – i dette tilfælde om den kristne kultur.

De fotografier er den eneste form for billedkunst, der indtil nu ikke er blevet anvendt som seriøs "fortællekunst" i vore kirker, er udstillingen blevet en ny og spændende kunstnerisk udfordring. Udstillingens titel og tema "I Begyndelsen var Lyset" er inspireret af Det Gamle Testaments skabelsesberetning i 1. Mosebog og Det nye Testaments tekst fra Johannes evangeliet kap.1: "I begyndelsen var ordet".

Udstillingen viser, hvordan gamle grundtekster kan få ny betydning, når man i frihed lader sin egen eksistens gå i dialog med et kunstnerisk udtryk, her i form af fotografiet og det tilhørende bibelcitater.

Forud for projektet har der været en udvælgelsesproces blandt mere end 150 billeder. En komité bestående af Gerd Rathje (Museet for Religiøs Kunst), kurator Marie Kappel Blegvad (Kunstmuseet AROS), fotograf Poul Ib Henriksen (Aarhus), journalist og teolog Anders Laugesen (Danmarks Radio) og studieleder Genner Byskov (Medieskolerne, Viborg) vurderede billederne og tilbage var 25 billeder, der nu udgør udstillingen.

